

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2019-2021

Powiatowy Urząd Pracy w Święciu

Spis treści

I. Wstęp.....	3
II. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu świeckiego.....	4
1. Położenie i powierzchnia powiatu świeckiego na tle kraju i regionu.....	4
2. Sytuacja demograficzna.....	7
3. Podmioty gospodarcze w powiecie świeckim.....	17
4. Bezrobocie na terenie powiatu świeckiego.....	23
4.1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	23
4.2 Osoby bezrobotne według wybranych cech społeczno-demograficznych.....	26
III. Doświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu w realizacji przedsięwzięć na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy.....	31
IV. Analiza SWOT.....	43
V. Cele i zadania programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej lokalnego rynku pracy na lata 2019-2020.....	44
VI. Źródła finansowania.....	51
VII. Monitoring programu.....	51
Spis map, tabel i wykresów.....	52

I. Wstęp

Wykonując zadania Samorządu Powiatu w zakresie polityki rynku pracy, Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu opracował Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2019-2021. Podstawę prawną dla stworzenia tego dokumentu stanowi art. 9 ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 20 kwietnia o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. 2018 poz. 1265 z późn. zm.).

Celem niniejszego opracowania jest określenie najistotniejszych zadań jakie będą podejmowane w powiecie świeckim w zakresie zwiększenia aktywności zawodowej jego mieszkańców oraz rozwoju aktywnej polityki rynku pracy.

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2019-2021 przedstawia diagnozę sytuacji na rynku pracy w powiecie świeckim w oparciu o dostępne dane demograficzne oraz dane dotyczące rynku pracy. W dalszej części Programu przedstawiono doświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu w realizacji przedsięwzięć na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy. Wyznaczenie celów poprzedzono analizą SWOT lokalnego rynku pracy. Zasadniczą część opracowania stanowią cele i zadania w zakresie aktywnej polityki rynku pracy na lata 2019-2021 wraz z przyjętymi wskaźnikami monitorowania realizacji zadań. W tej części wskazano również źródła finansowania Programu oraz sprawozdawczość dotyczącą wykonywania zaplanowanych zadań w poszczególnych latach.

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2019-2021 powstał przy uwzględnieniu dokumentów strategicznych, zarówno krajowych, regionalnych jak i lokalnych o kluczowym znaczeniu dla planowania i realizacji celów w nim zawartych. Przyjęte w Programie cele i zadania są spójne z:

- Krajowym Planem Działań na Rzecz Zatrudnienia
- Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020
- Regionalnym Planem Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2019
- Strategią Rozwoju Powiatu Świeckiego na lata 2016-2020
- Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2019-2021 został przekazany do zaopiniowania samorządom gminnym i instytucjom pomocy społecznej powiatu świeckiego oraz partnerom społecznym reprezentowanym w Powiatowej Radzie Rynku Pracy.

II. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu świeckiego.

1. Położenie i powierzchnia powiatu świeckiego na tle kraju i regionu.

Powiat świecki geograficznie położony jest na Pojezierzu Południowopomorskim i w Dolinie Dolnej Wisły. Przez teren powiatu przepływa rzeka Wda. Administracyjnie powiat świecki zlokalizowany jest w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego i sąsiaduje z czterema powiatami. Od zachodu graniczy z powiatem tucholskim, od południa z powiatami bydgoskim i chełmińskim, a od wschodu z powiatem grudziądzkim. Natomiast od północy powiat świecki graniczy z dwoma powiatami województwa pomorskiego: starogardzkim i tczewskim. Siedzibą powiatu jest miasto Świecie.

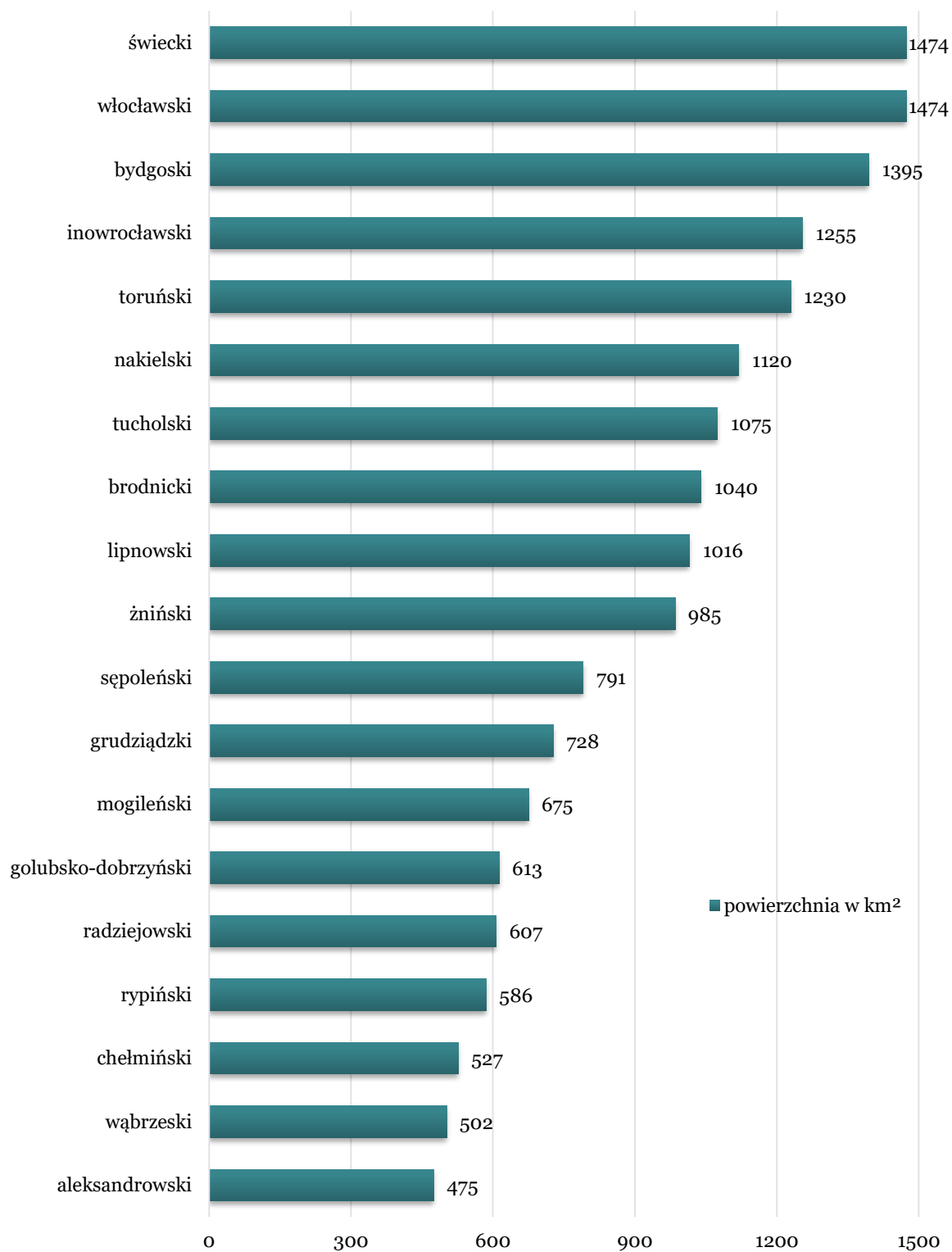
Mapa 1. Powiat świecki na tle województwa kujawsko – pomorskiego.

Źródło: <https://www.csw.pl/archiwum/index8ed4.html?cid=25>.

Powiat świecki jest, obok powiatu włocławskiego, największym powiatem w województwie kujawsko-pomorskim. Jego powierzchnia zajmuje 1474 km², co stanowi 8,2% powierzchni województwa (17 972 km²). Do najmniejszych powiatów w województwie (nie uwzględniając miast na prawach powiatu: Bydgoszczy, Torunia, Włocławka i Grudziądza) należą powiaty: aleksandrowski, chełmiński, rypiński i wąbrzeski, których powierzchnia nie przekracza 600 km².

Wykres 1. Powierzchnia powiatów województwa kujawsko – pomorskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Województwo kujawsko-pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy.” Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, 2018.

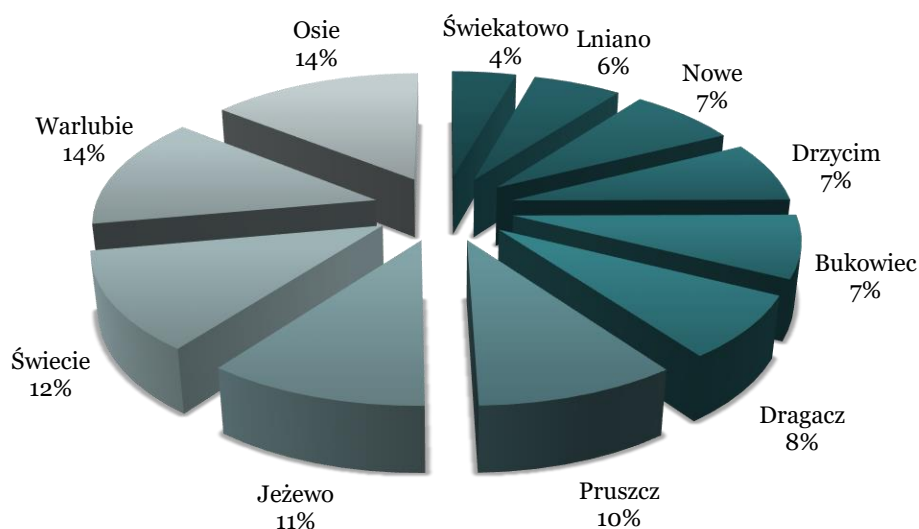
Obszar powiatu świeckiego obejmuje łącznie 11 gmin: Bukowiec, Dragacz, Drzycim, Jeżewo, Lniano, Nowe, Osie, Pruszcz, Świecie, Świekatowo i Warlubie. Dwie z nich (Świecie i Nowe) to gminy miejsko-wiejskie, pozostałe dziewięć to gminy wiejskie.

Mapa 2. Powiat świecki w podziale na gminy.

Źródło: https://www.osp.org.pl/hosting/katalog.php?id_w=3&id_p=75&id_g

Największymi gminami w powiecie świeckim są gmina Osie, której powierzchnia wynosi 210 km² oraz gmina Warlubie o powierzchni 201 km². Gmina Świecie wraz z miastem zajmuje obszar o powierzchni 175 km². Natomiast najmniejszą gminą powiatu jest gmina Świekatowo. Jej powierzchnia (88 km²) stanowi zaledwie 4% całkowitej powierzchni powiatu. W powiecie znajdują się 132 sołectwa i 235 miejscowości.

Wykres 2. *Udział powierzchni gmin w powiecie świeckim.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Województwo kujawsko-pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy.” Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, 2018.

2. Sytuacja demograficzna.

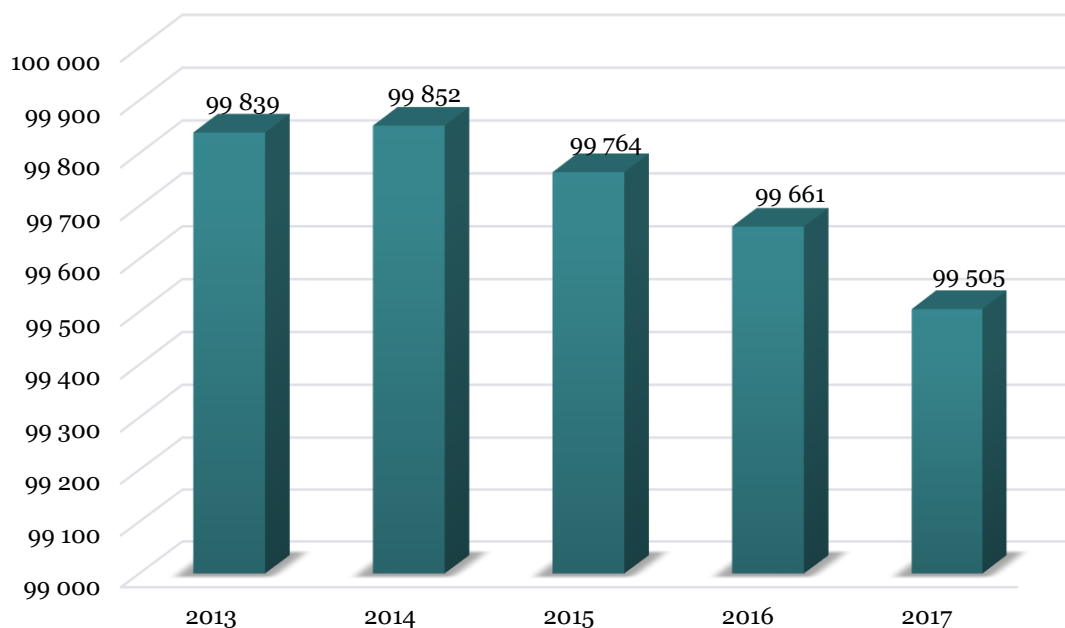
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2017 r. powiat świecki zamieszkiwało 99 505 osób. 50,7% mieszkańców powiatu to kobiety. 68% ogółu stanowi ludność wiejska (zamieszkująca gminy wiejskie).

Powiat świecki pod względem liczby ludności zajmuje w województwie kujawsko-pomorskim czwartą pozycję, po powiecie inowrocławski, bydgoskim i toruńskim (z wyłączeniem miast na prawach powiatu: Bydgoszczy, Torunia i Włocławka).

Z uwagi na dużą powierzchnię powiatu pomimo dużej liczby ludności, powiat świecki należy w województwie do powiatów nisko zaludnionych. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 67 osób na 1 km², przy średniej w województwie 116osób/km². Największa gęstość zaludnienia występuje w województwie w powiatach aleksandrowskim, chełmińskim, inowrocławskim, bydgoskim i toruńskim (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) natomiast w pozostałych powiatach gęstość zaludnienia nie przekracza 80 osób na km². Najmniejsza gęstość zaludnienia w województwie występuje w powiecie tucholskim gdzie 1 km² zamieszkuje zaledwie 45 osób. W powiecie świeckim w 2017 roku najniższy wskaźnik zaludnienia występował w gminie Osie (26 osób na km²) oraz gminie Warlubie (32 osoby na km²). Największa gęstość zaludnienia występuje na terenie gminy Świecie gdzie 1 km² zamieszkuje 195 osób. Spośród gmin wiejskich największą gęstością zaludnienia charakteryzują się gmina Pruszcz (67 osób na km²) oraz gmina Dragacz (65 osób na km²).

Liczba ludności powiatu świeckiego od kilku lat ulega stopniowemu zmniejszeniu. W 2017 r. liczba mieszkańców powiatu spadła o 347 osób w stosunku do roku 2014. Przy czym dynamika tego zjawiska z roku na rok ulega zwiększeniu. Spadek liczby ludności w roku 2015 w stosunku do roku 2014 wynosił 88 osób, w roku 2016 w stosunku do roku 2015 – 103 osoby, a w roku 2017 w stosunku do roku 2016 – 156 osób.

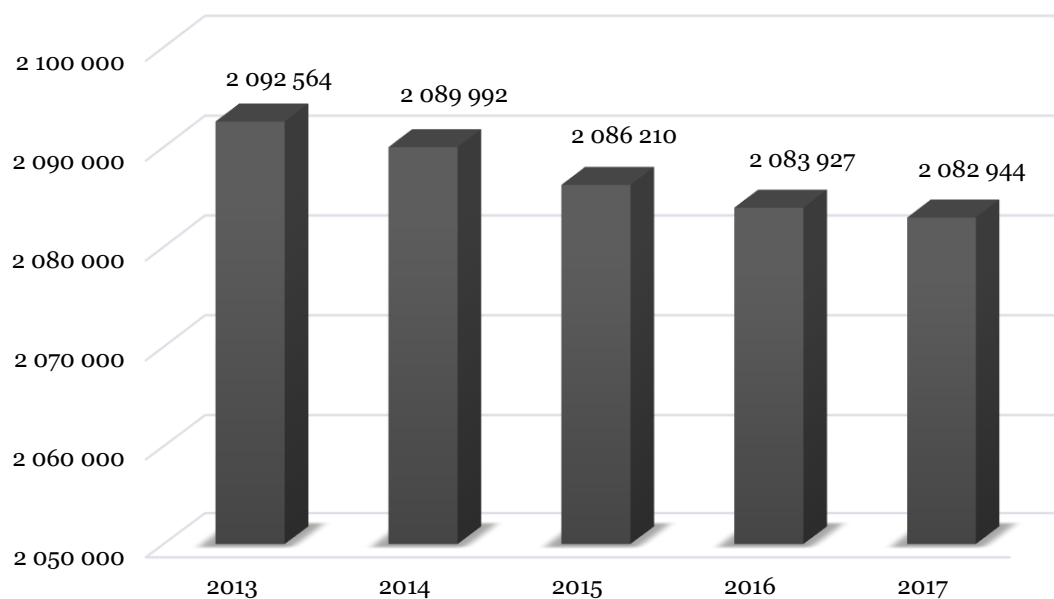
Wykres 3. Liczba ludności w powiecie świeckim w latach 2013-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Stopniowe zmniejszanie się liczby ludności w latach 2014-2017 wystąpiło również w całym województwie kujawsko-pomorskim gdzie liczba ludności w 2017 r. zmniejszyła się o 7 048 osób w stosunku do roku 2014.

Wykres 4. Liczba ludności w województwie kujawsko – pomorskim w latach 2013 – 2017.

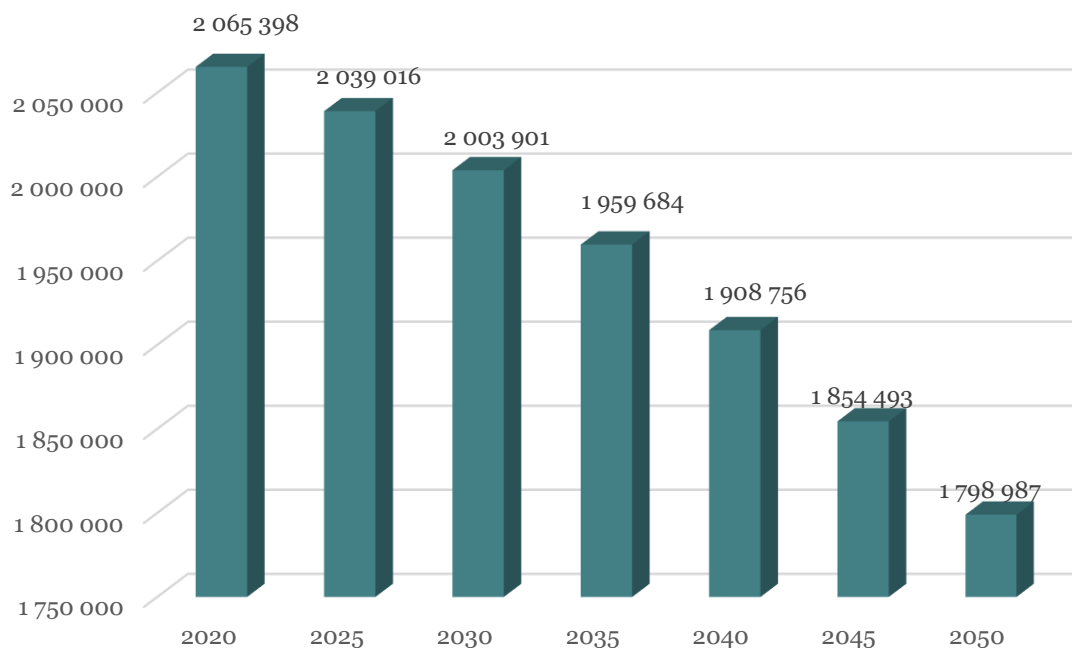

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Dokona przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie prognoza demograficzna przedstawiona na poniższym wykresie zakłada dalsze systematyczne zmniejszanie się liczby mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Przewiduje ona, że do roku 2050 liczba mieszkańców województwa zmniejszy się o blisko 280 tys. osób. Spadek ten będzie wiązał się jednocześnie ze zmianami udziału ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności. Oba czynniki wpłyną niewątpliwie bezpośrednio na sytuację społeczno-gospodarczą regionu, w tym na sytuację na rynku pracy.

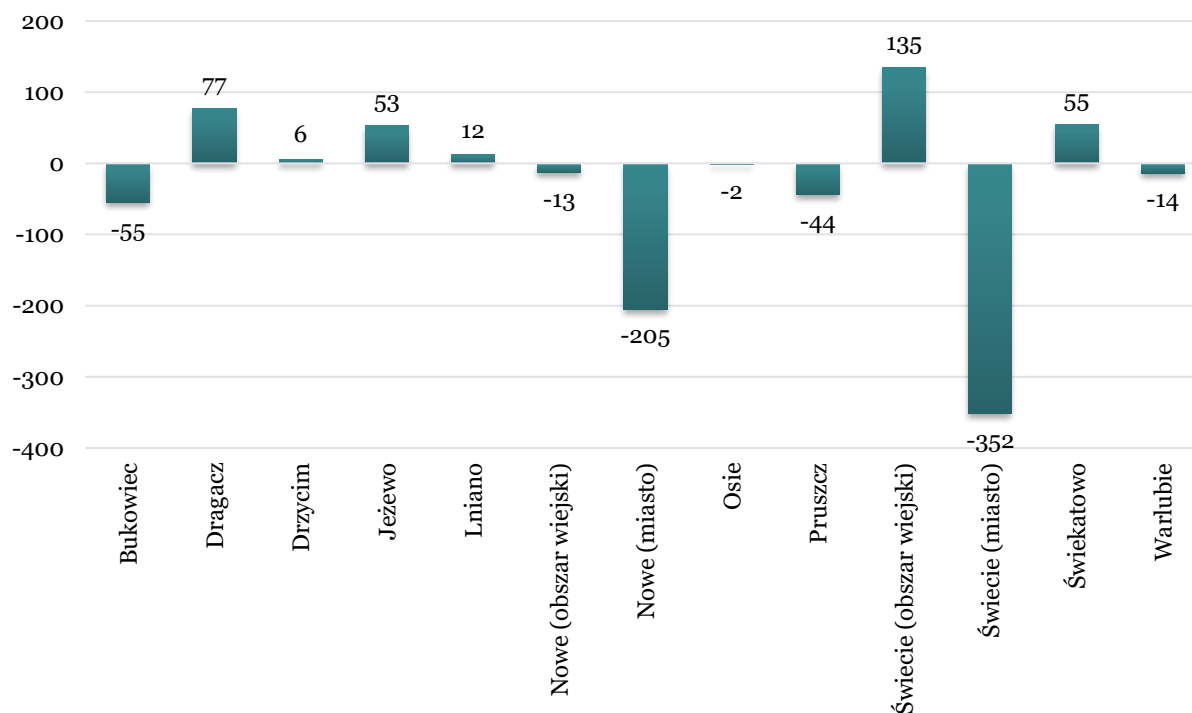
Wykres 5. *Prognoza ludności województwa kujawsko – pomorskiego.*

Źródło: prognoza ludności do 2050 roku dla powiatów i miast na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego. Opracowanie sygnałne. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy. 2015 r.

Zmiany liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu świeckiego kształtują się w sposób zróżnicowany. W latach 2014-2017 w pięciu z dziewięciu gmin wiejskich powiatu nastąpił wzrost liczby mieszkańców (gminy Dragacz, Drzycim, Jeżewo, Lniano i Świekatowo), natomiast spadek wystąpił w czterech (gminy Bukowiec, Osie, Pruszcz, Warlubie). Największy przyrost ludności wystąpił w gminie Dragacz i gminie Jeżewo, a największy spadek w gminie Bukowiec i gminie Pruszcz. W przypadku gmin miejsko wiejskich mamy do czynienia ze znacznym spadkiem liczby ludności w gminie Nowe (zarówno na obszarze wiejskim jak i miejskim gminy) gdzie ubyło łącznie 218 mieszkańców oraz zmniejszeniem populacji gminy Świecie o 217 mieszkańców. Przy czym liczba mieszkańców obszaru miejskiego zmniejszyła się o 352 osoby, a mieszkańców obszaru wiejskiego zwiększyła się o 135 osób. Wynika to z ogólnego procesu przenoszenia się lepiej sytuowanych rodzin na tereny podmiejskie, leżące bezpośrednio za granicami miast. Zapewnia to korzystne połączenie dwóch walorów – zamieszkania na wsi z jednoczesnym łatwym dostępem do miejsc pracy i infrastruktury miasta.

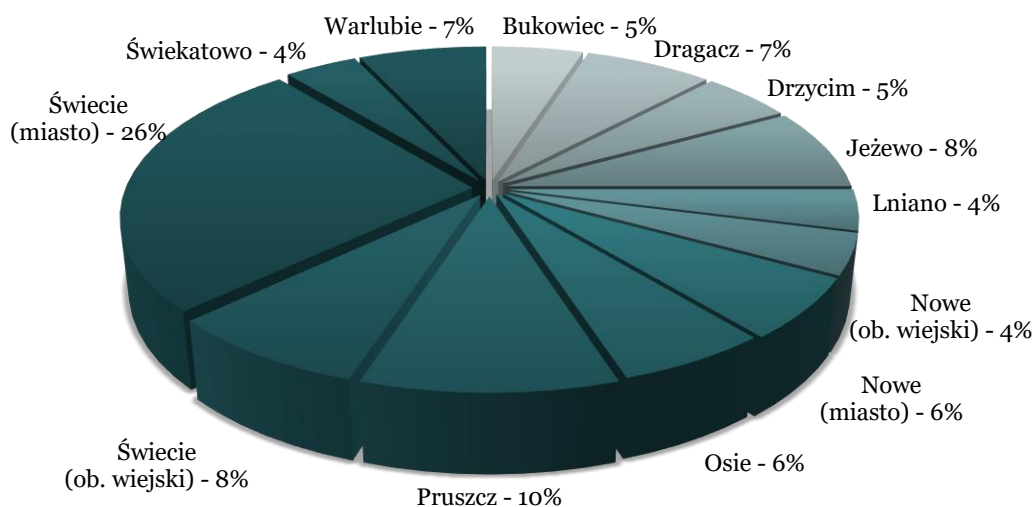
Wykres 6. Zmiana liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu świeckiego w latach 2013-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Biorąc pod uwagę rozkład mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu świeckiego zauważyć można, że największa część populacji powiatu (26%) zamieszkuje miasto Świecie. Spośród gmin wiejskich największy odsetek mieszkańców powiatu (8%) zamieszkuje gminę Pruszcz. Natomiast najmniejszą część populacji powiatu stanowią mieszkańcy gmin Lniano i Świekatowo oraz obszaru wiejskiego gminy Nowe.

Wykres 7. Liczba ludności powiatu świeckiego w poszczególnych gminach w 2017 r.

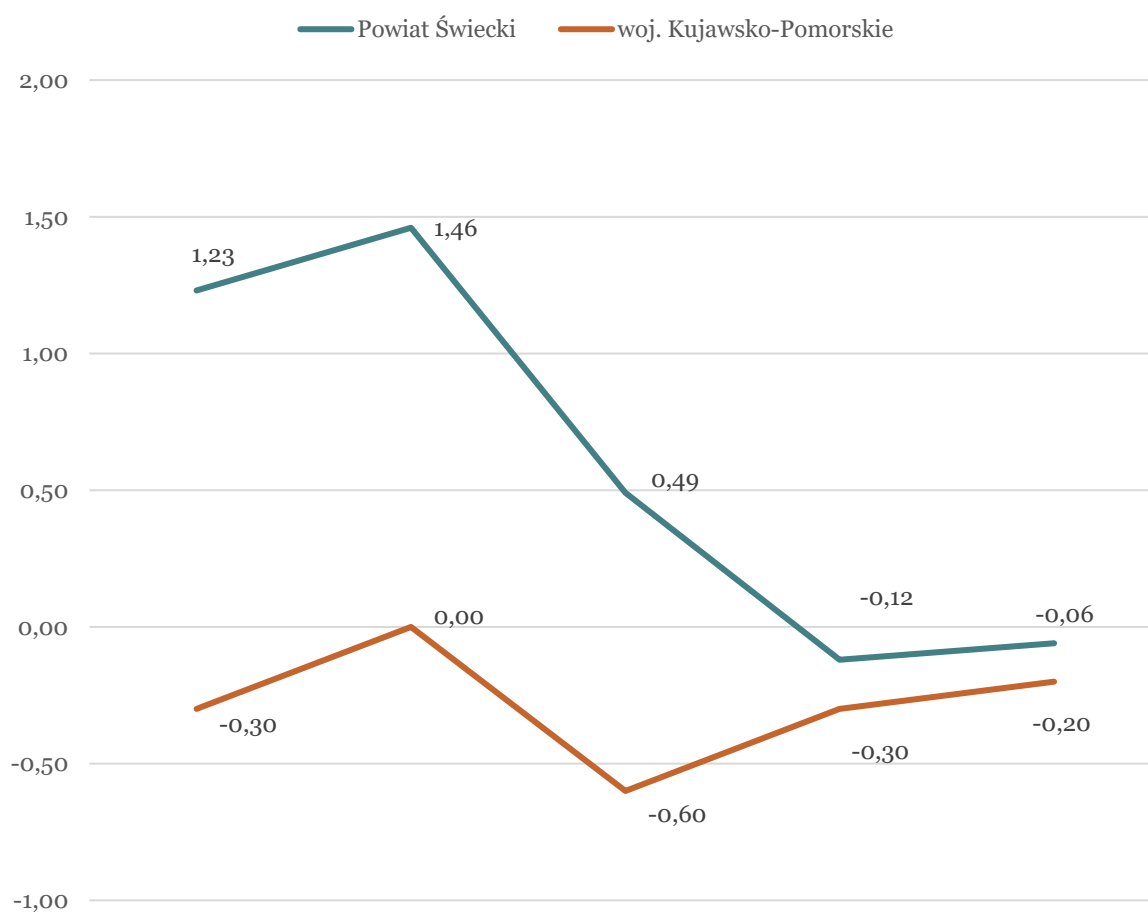

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Zmiany liczby ludności na poszczególnych terenach wynikają z dwóch podstawowych czynników: przyrostu naturalnego oraz wewnętrznych i zagranicznych migracji ludności.

Dane dotyczące przyrostu naturalnego w ostatnich kilku latach są dla powiatu świeckiego niekorzystne. Po znacznym spadku przyrostu naturalnego w latach 2015-2016 wartość wskaźnika utrzymuje się na poziomie ujemnym. Przyrost naturalny w powiecie zaczyna kształtować się na poziomie zbliżonym do wartości tego wskaźnika dla województwa.

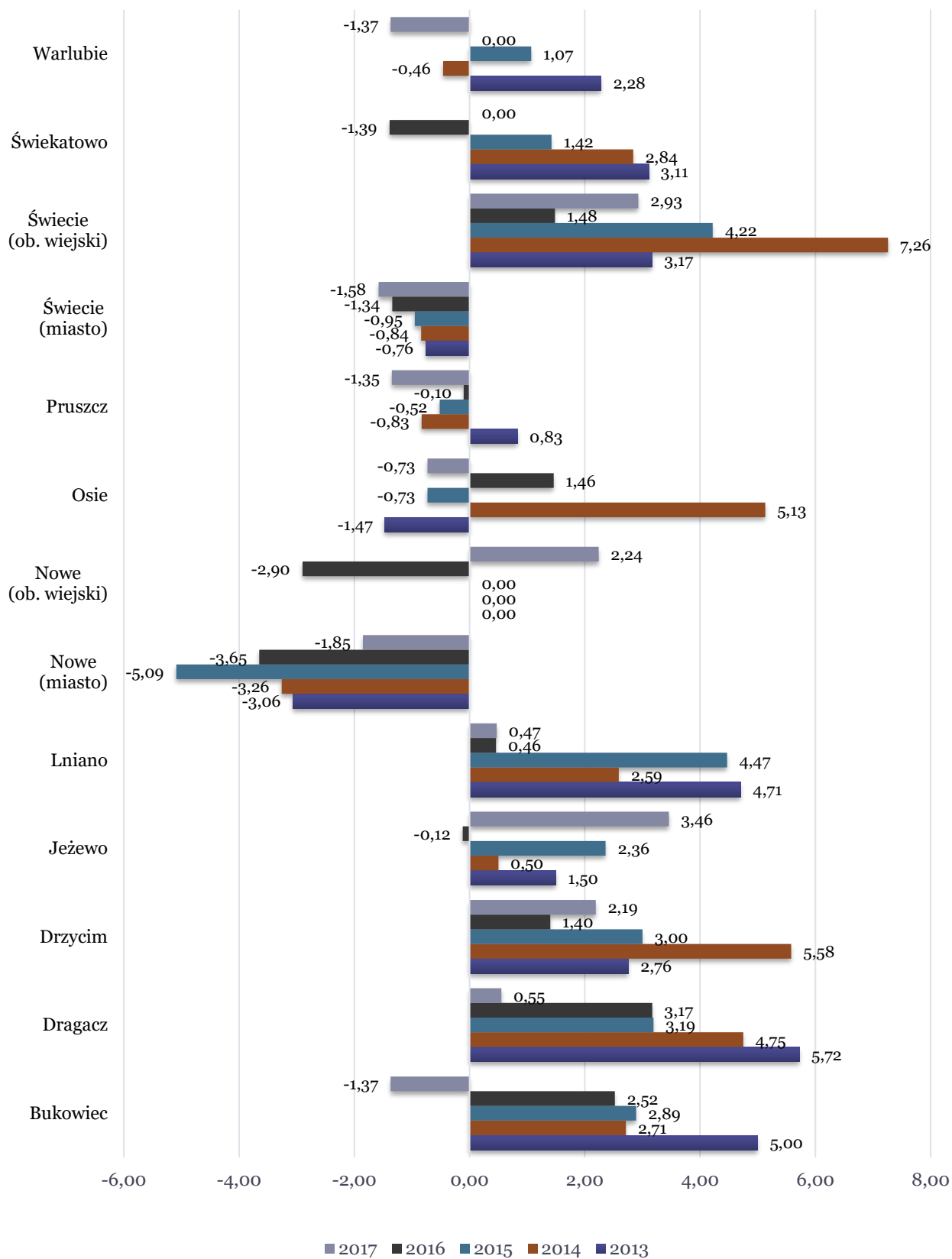
Wykres 8. *Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2013-2017.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Od roku 2016 niemal we wszystkich gminach powiatu świeckiego nastąpił spadek przyrostu naturalnego. Jednakże pomimo spadków w trzech gminach wiejskich (Dragacz, Drzycim, Lniano) oraz na obszarach wiejskich gminy Świecie przyrost naturalny utrzymywał się wciąż na poziomie dodatnim. W całym analizowanym okresie na terenie miast Świecie i Nowe występował ujemny przyrost naturalny.

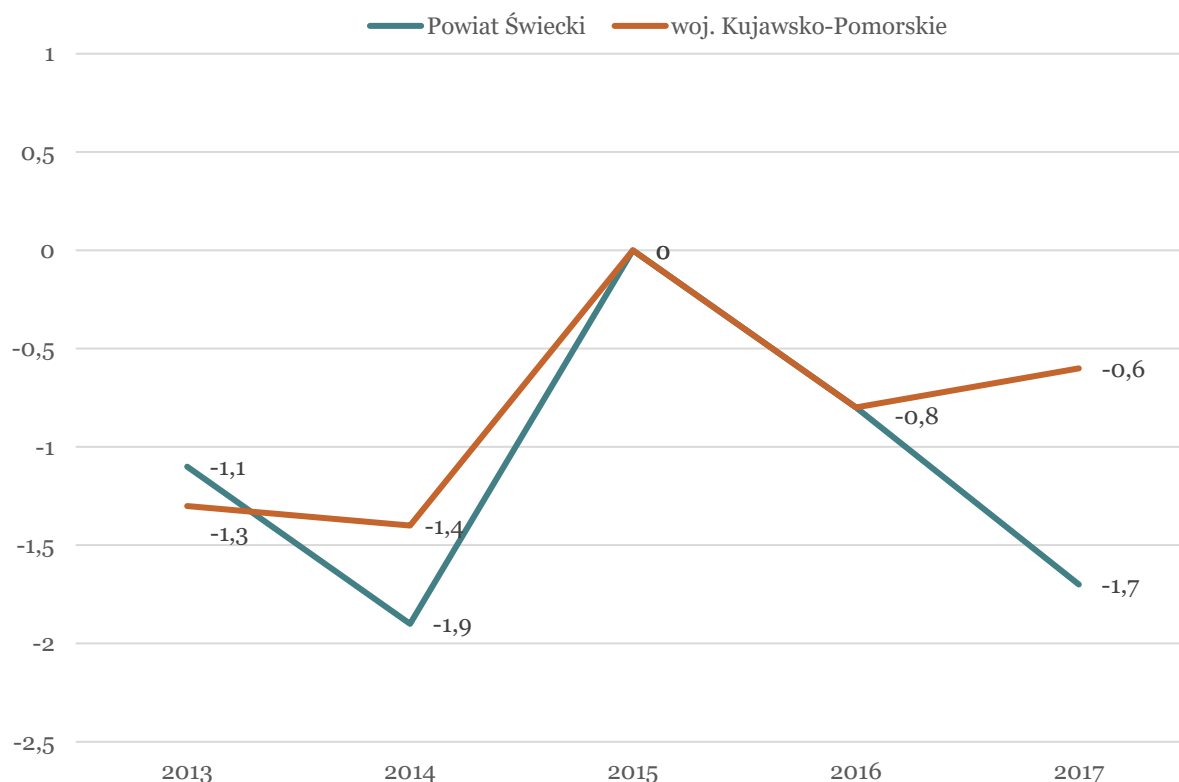
Wykres 9. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu świeckiego w latach 2013-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Podobnie jak przyrost naturalny również saldo migracji w powiecie świeckim utrzymuje się w ostatnich latach na poziomie ujemnym. Jednocześnie sytuacja w powiecie na tle województwa kształtuje się niekorzystnie. W roku 2017 saldo migracji na 1000 mieszkańców w powiecie świeckim wynosiło -1,7, a w województwie kujawsko-pomorskim -0,6.

Wykres 10. Saldo migracji na 1000 ludności w latach 2013-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Przy czym w latach 2013-2017 mamy do czynienia ze zmienną sytuacją w przypadku migracji zagranicznych. Po okresie znacznych migracji zagranicznych mieszkańców powiatu w roku 2016 saldo migracji zagranicznych osiągnęło wartość dodatnią. Natomiast w roku 2017 ponownie przyjęło wartość ujemną.

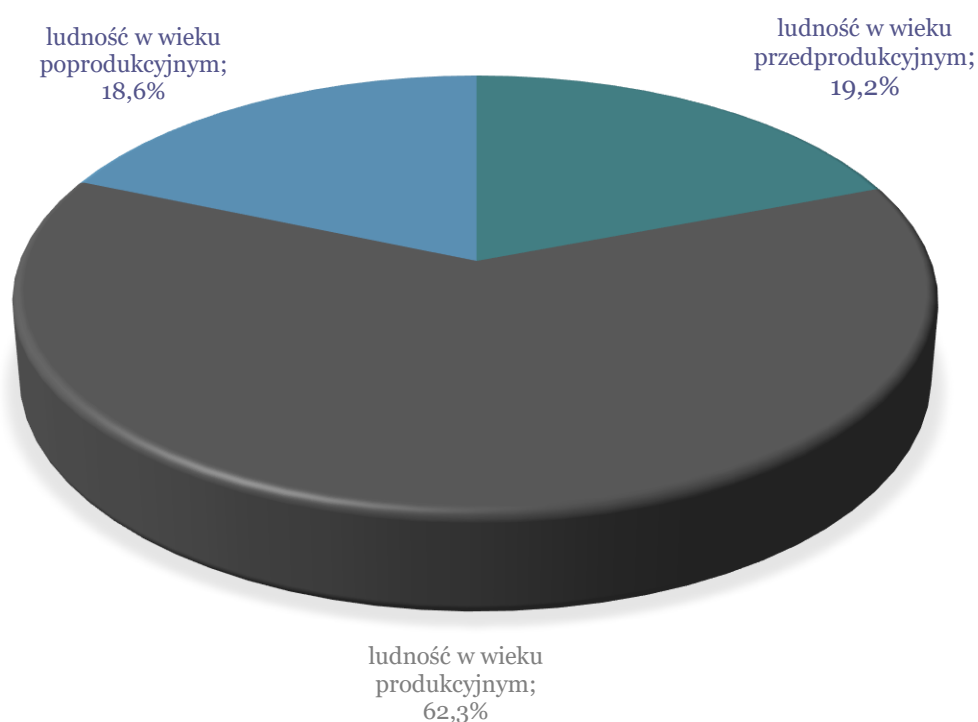
Tabela 1. Saldo migracji zagranicznych w powiecie świeckim w latach 2013-2017.

Rok	2013	2014	2015	2016	2017
Saldo migracji	- 48	-52	-	1	-11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Istotnym czynnikiem demograficznym kształtującym sytuację danego obszaru jest struktura wieku mieszkańców w podziale na osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Przy czym przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 18 roku życia oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

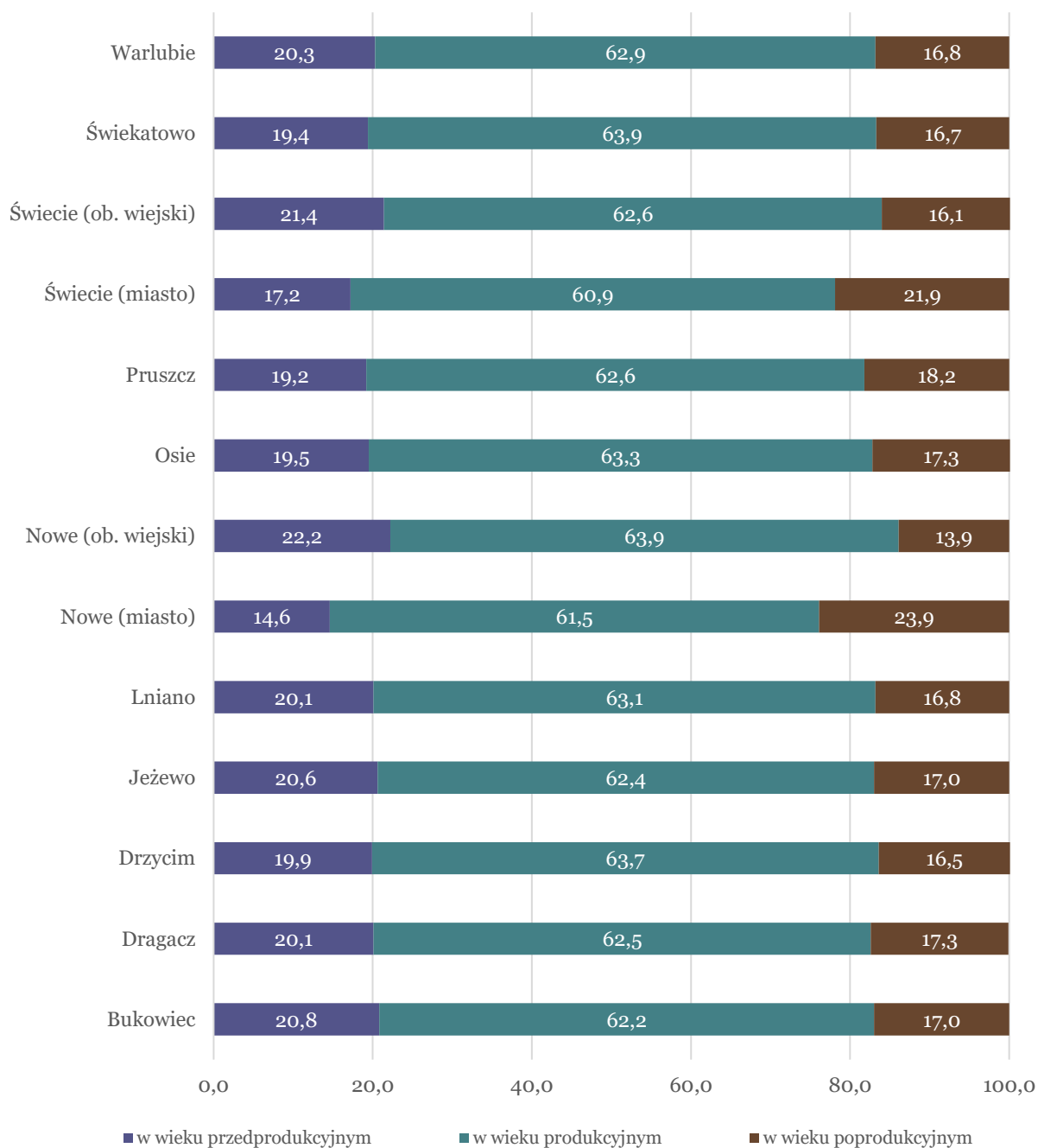
Wykres 11. *Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności powiatu świeckiego (stan na dzień 31.12.2017 r.).*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

W poszczególnych gminach wiejskich powiatu świeckiego struktura ludności w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny przedstawia się podobnie, przy czym udział ludności w wieku produkcyjnym do ogółu ludności jest najwyższy w gminie Świekatowo, na obszarze wiejskim gminy Nowe oraz w gminie Osie. Natomiast najmniejszy odsetek osób w wieku produkcyjnym występuje w miastach Nowe i Świecie. W przypadku miasta Nowe występuje ponadto niepokojąco niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

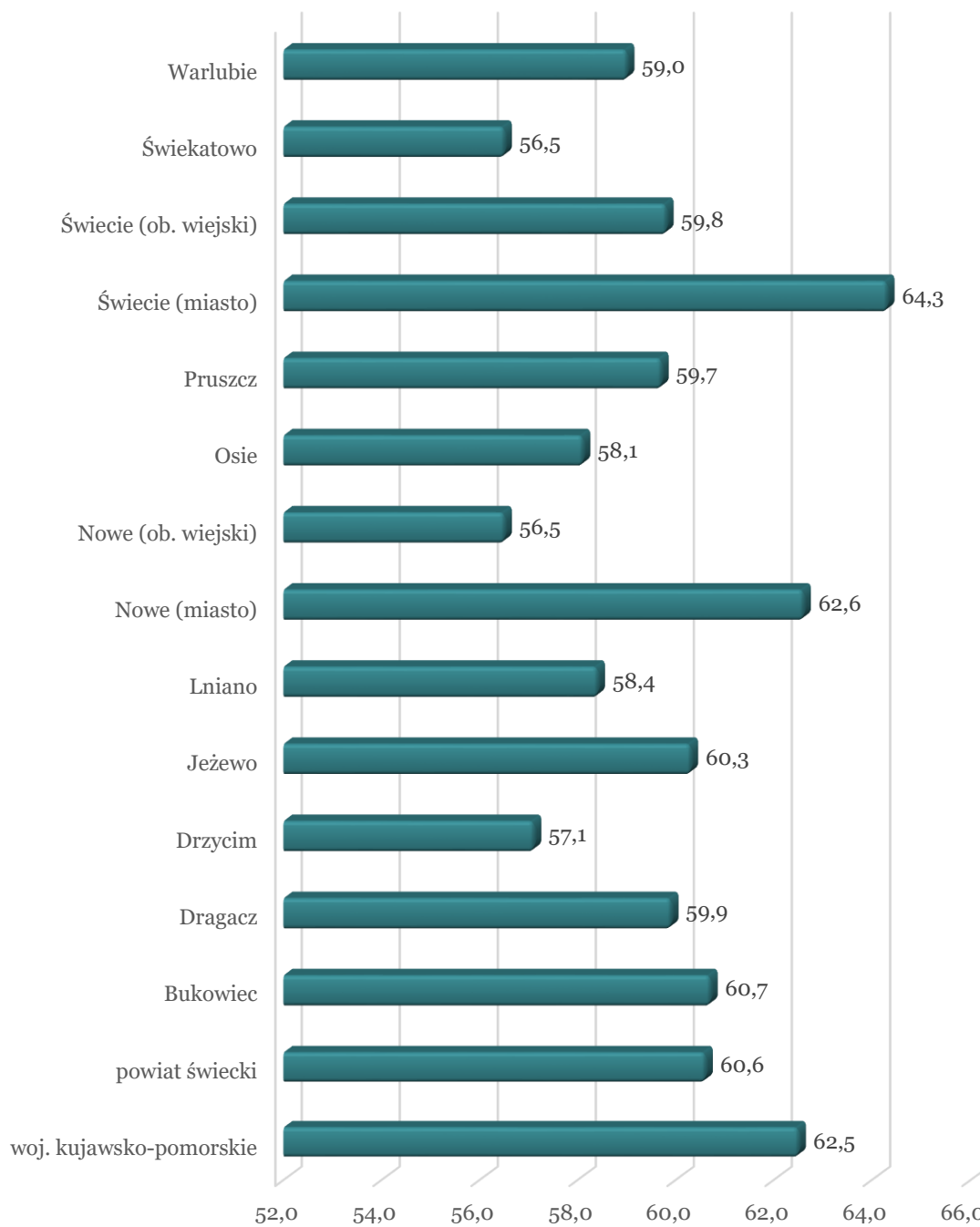
Wykres 12. *Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności poszczególnych gmin powiatu świeckiego (stan na dzień 31.12.2017 r.).*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Wskaźnik obciążenia demograficznego określający liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi w powiecie świeckim 60,6 i jest niższy niż w województwie kujawsko-pomorskim (62,5). Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie powiatu występuje w miastach Świecie (64,3) oraz Nowe (62,3). Najlepiej sytuacja kształtuje się natomiast na obszarze wiejskim gminy Nowe oraz w gminie Świekatowo gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada tylko 56,5 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Wykres 13. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim, powiecie świeckim oraz poszczególnych gminach powiatu świeckiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

3. Podmioty gospodarcze w powiecie świeckim.

Powiat świecki jest regionem o rozwiniętej gospodarce. W województwie kujawsko-pomorskim w 2017 r. plasował się na 8 miejscu pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Większa liczba podmiotów w województwie występuje tylko w miastach na prawach powiatów (Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku i Grudziądzu) oraz powiatach ziemskich przylegających do dużych miast regionu (powiat inowrocławski, bydgoski, toruński).

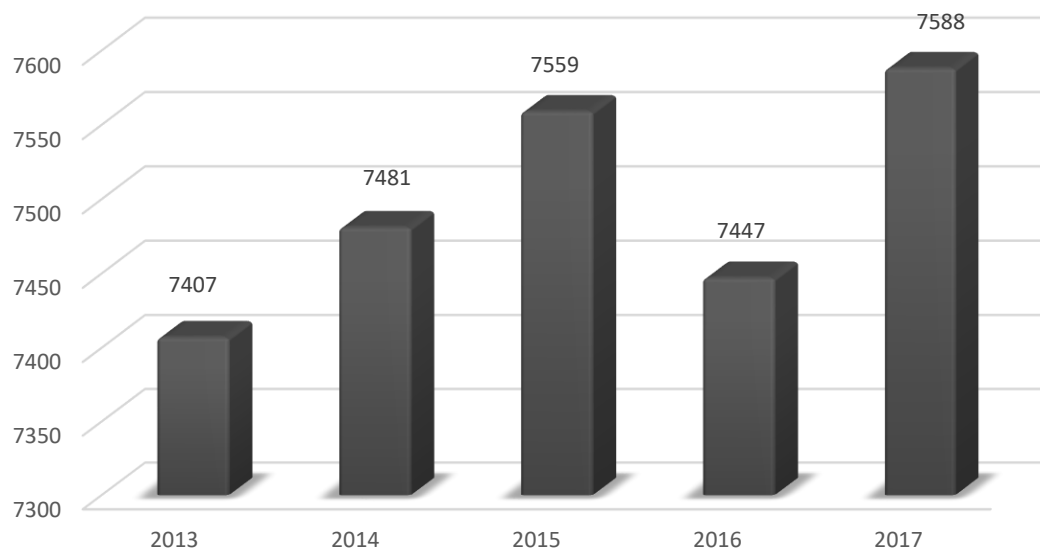
Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie kujawsko-pomorskim wg powiatów w 2017 r.

Lp.	Powiat	Liczba podmiotów
1.	Powiat m.Bydgoszcz	42 974
2.	Powiat m.Toruń	26 226
3.	Powiat inowrocławski	13 225
4.	Powiat bydgoski	13 075
5.	Powiat m.Włocławek	11 438
6.	Powiat toruński	9 922
7.	Powiat m.Grudziądz	8 193
8.	Powiat świecki	7 588
9.	Powiat nakielski	6 311
10.	Powiat brodnicki	6 105
11.	Powiat włocławski	6 085
12.	Powiat żniński	5 337
13.	Powiat aleksandrowski	4 988
14.	Powiat lipnowski	4 896
15.	Powiat chełmiński	3 708
16.	Powiat golubsko-dobrzyński	3 630
17.	Powiat tucholski	3 478
18.	Powiat mogileński	3 370
19.	Powiat rypiński	3 369
20.	Powiat radziejowski	3 255
21.	Powiat sępoleński	3 103
22.	Powiat grudziądzki	2 941
23.	Powiat wąbrzeski	2 500

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

W latach 2013-2015 systematycznie wzrastała liczba podmiotów, które w rejestrze REGON wskazywały swoją siedzibę na terenie powiatu świeckiego, natomiast w roku 2016 nastąpił jej spadek. W roku 2017 ponownie przybyło podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu świeckiego. Była to największa liczba podmiotów w okresie ostatnich pięciu lat.

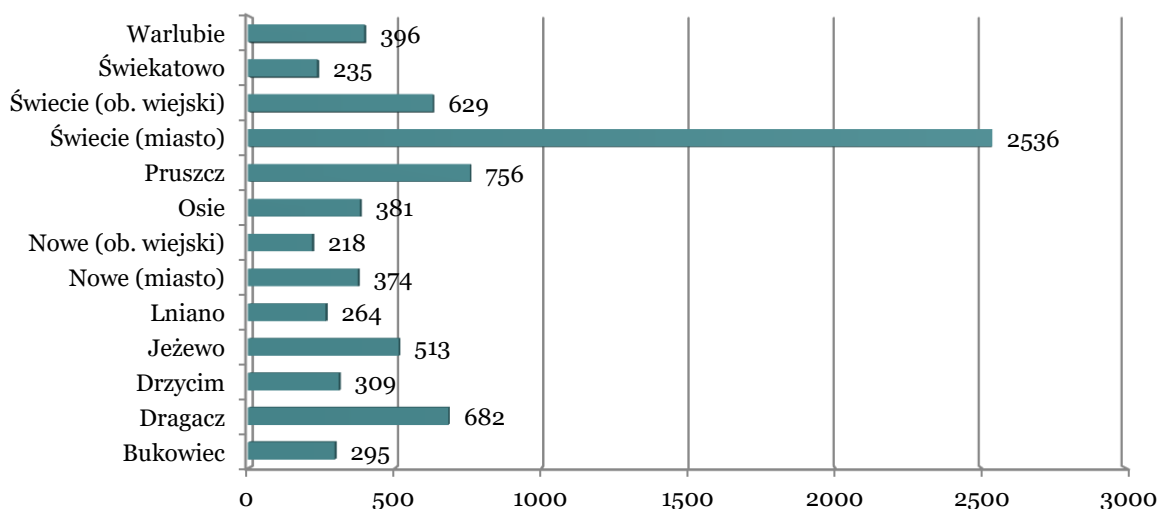
Wykres 14. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie świeckim w latach 2013-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Większość podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie powiatu świeckiego znajduje się na terenie gminy świecie, głównie w jej obszarze miejskim. Gminami o dużej liczbie podmiotów gospodarczych są gminy: Pruszcz, Dragacz oraz Jeżewo. Najmniej podmiotów gospodarczych na terenie powiatu świeckiego zarejestrowanych jest na obszarze wiejskim gminy Nowe.

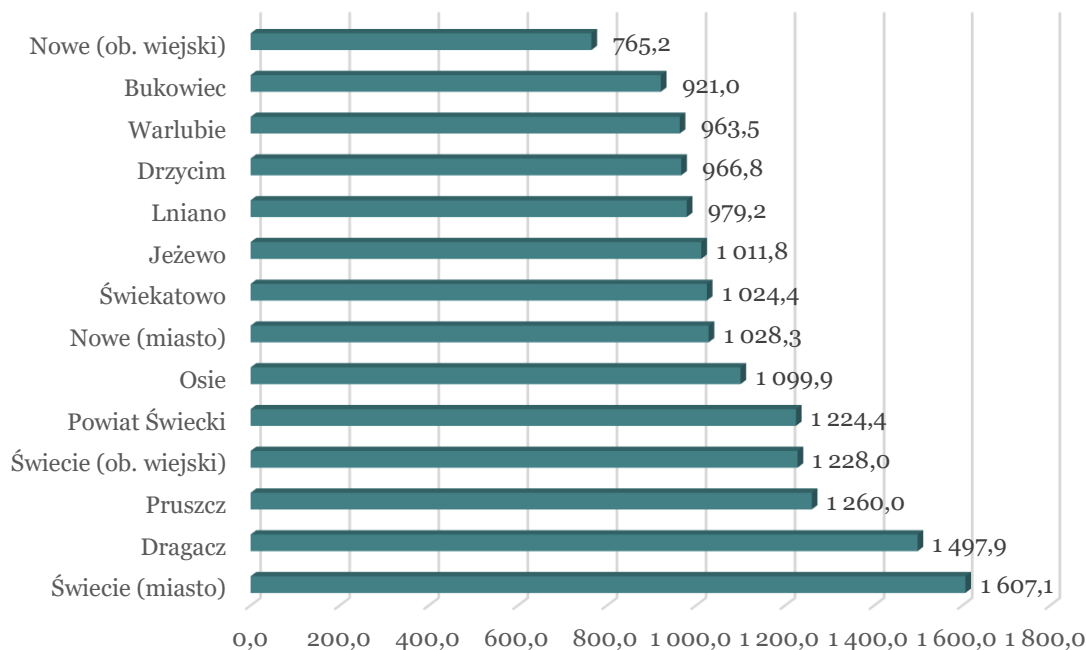
Wykres 15. Pomioty gospodarki w rejestrze REGON w 2017 r. z w poszczególnych gminach powiatu świeckiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Tzw. wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców wynosił w powiecie świeckim w 2017 roku 1 224, 4 i był niższy niż w Polsce (1 832,6). Najwięcej podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców przypada na terenie miasta Świeciu oraz w gminie Dragacz, najmniej na obszarze wiejskim gminy Nowe. Mniej niż tysiąc podmiotów na 10 tys. mieszkańców przypada również w gminach Bukowiec, Warlubie, Drzycim i Lniano.

Wykres 16. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w powiecie świeckim w roku 2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Większość podmiotów zlokalizowanych na terenie powiatu świeckiego to firmy działające w sektorze prywatnym. Wśród podmiotów sektora prywatnego zdecydowaną większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których wg danych GUS dnia 31.12.2017 r. było 5 628. Na terenie powiatu funkcjonowało również 391 spółek handlowych w tym 49 z udziałem kapitału zagranicznego.

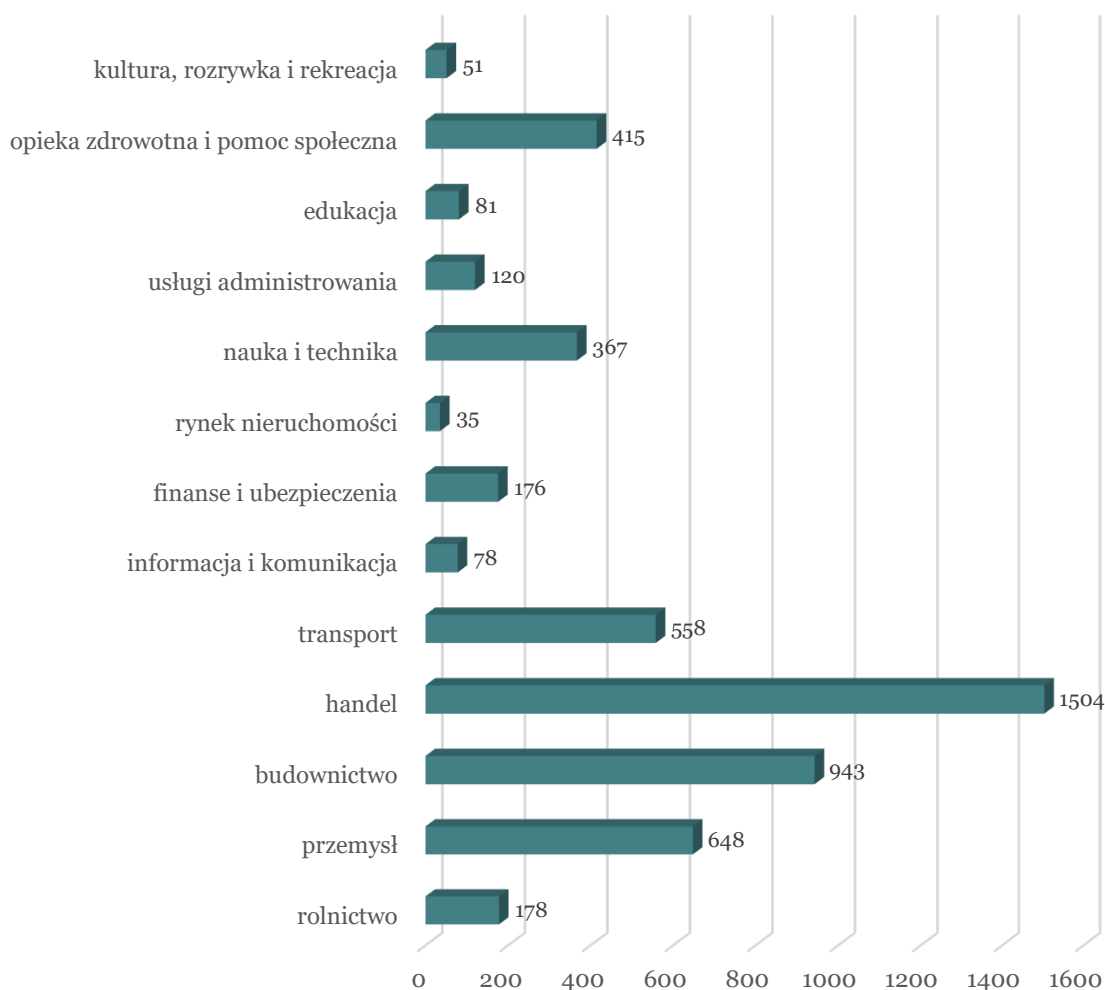
Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności oraz wybranych form prawnych w powiecie świeckim w 2017 r.

Sektor	Własność	Liczba podmiotów	Formy prawne		
			Forma	Liczba	
Sektor publiczny	publiczny	292	samorządowe jednostki prawa budżetowego	166	
			przedsiębiorstwa państwowe	0	
			spółki handlowe	7	
	Sektor prywatny	prywatny	7 268	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	5 628
				spółki handlowe	391
				spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	49
				spółdzielnie	38
			fundacje	15	
			stowarzyszenia i organizacje społeczne	236	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Biorąc pod uwagę sekcję PKD najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie świeckim prowadzi działalność w sekcji handlu i naprawy pojazdów samochodowych (26,7%) oraz budownictwa (16,8%). 11,5% osób fizycznych prowadzi działalność w sekcji przetwórstwo przemysłowe, a 10% w sekcji transport i gospodarka magazynowa.

Wykres 17. *Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w powiecie świeckim wg wybranych sekcji PKD w 2017 r.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Biorąc pod uwagę wielkość zatrudnienia większość podmiotów w powiecie świeckim stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (7 200 podmiotów) zatrudniające od 0 do 9 pracowników. Następne były małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników (311 podmiotów). Na terenie powiatu funkcjonowały 63 podmioty zatrudniające od 50 do 249 osób oraz 14 dużych przedsiębiorstw z wielkością zatrudnienia od 250 do 999 osób. Większość dużych przedsiębiorstw to firmy funkcjonujące na terenie miasta Świecie (7 podmiotów), 3 zlokalizowane są na terenie gminy Osie, dwie w gminie Nowe oraz po jednej w gminach Lniano i Jeżewo.

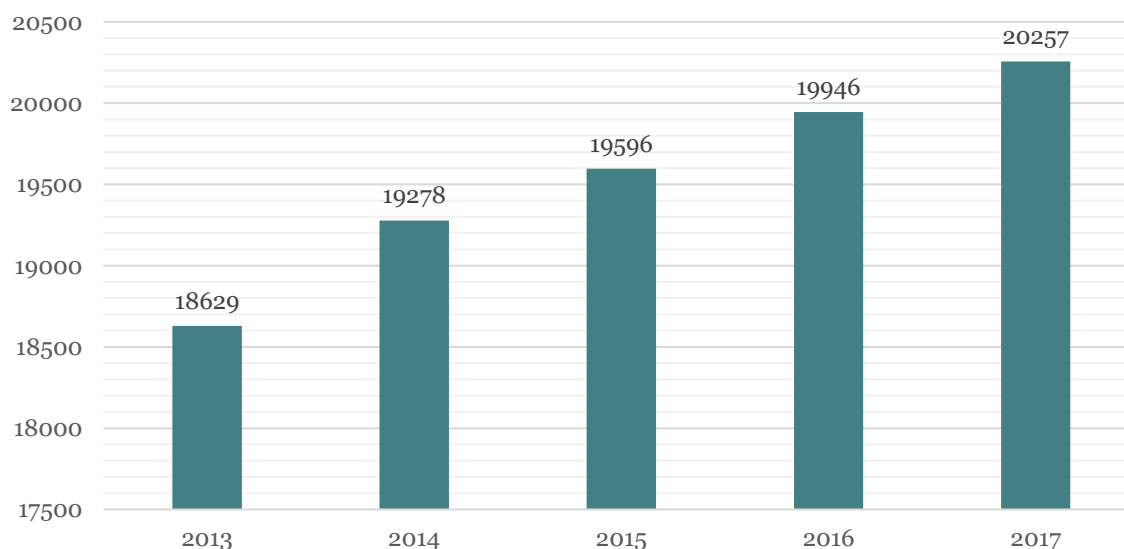
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie świeckim w 2017 r. wg wielkości zatrudnienia.

Gmina	Liczba zatrudnionych osób				
	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
Bukowiec	283	11	1	0	0
Dragacz	658	23	1	0	0
Drzycim	295	12	2	0	0
Jeżewo	495	14	3	1	0
Lniano	248	12	3	1	0
Nowe - miasto	344	24	5	1	0
Nowe - obszar wiejski	212	5	0	1	0
Osie	352	21	5	3	0
Pruszcz	725	25	6	0	0
Świecie - miasto	2 379	117	33	7	0
Świecie - obszar wiejski	601	24	4	0	0
Świekatowo	227	8	0	0	0
Warlubie	381	15	0	0	0
Powiat świecki	7 200	311	63	14	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

W powiecie świeckim liczba osób pracujących na koniec roku 2017 wynosiła 20 257 osób. Od roku 2013 liczba osób pracujących w powiecie systematycznie rośnie. Na przestrzeni pięciu lat wzrost wynosi 8%. Większość pracujących stanowią mężczyźni.

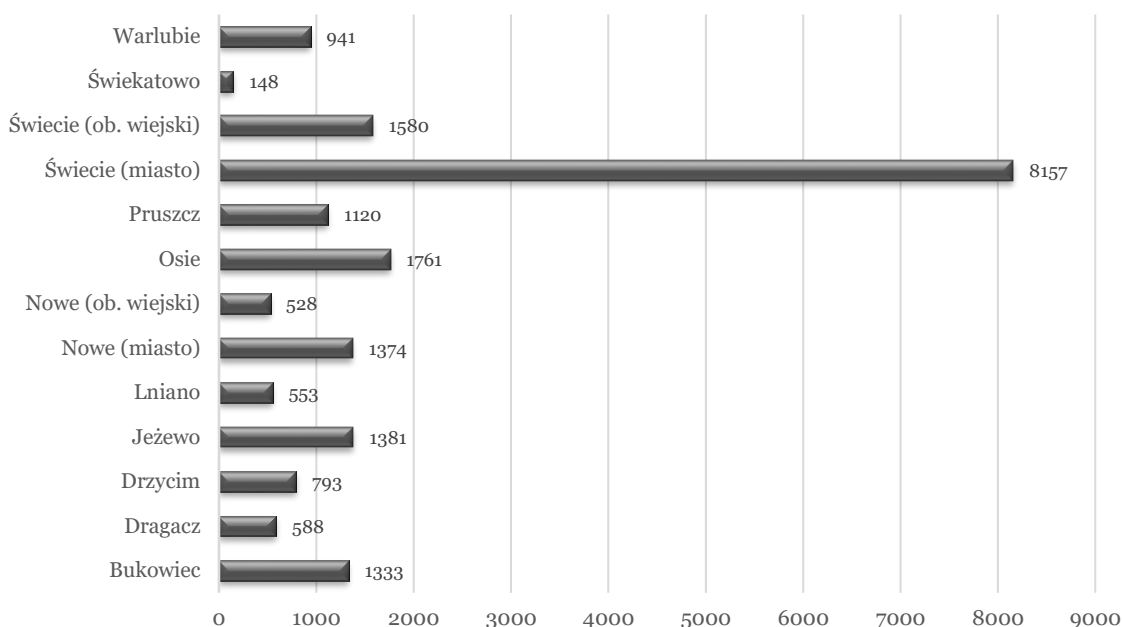
Wykres 18. Liczba osób pracujących w powiecie świeckim w latach 2013-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Województwo kujawsko-pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy.” Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, 2018.

Ponad 48% osób pracujących w powiecie, pracowało w gminie świecie (8157 na obszarze miejskim gminy oraz 1580 na terenach wiejskich). W gminach wiejskich najwięcej pracujących znajduje się w gminie Osie oraz gminie Jeżewo.

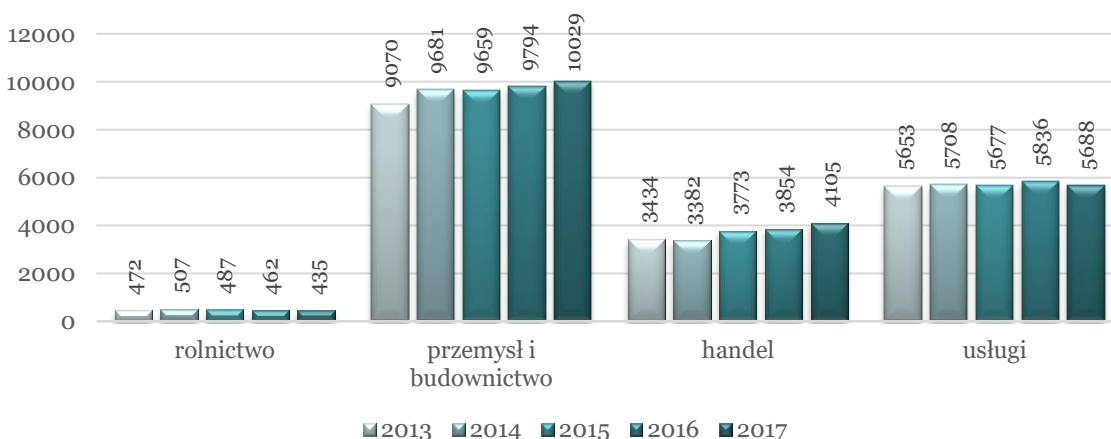
Wykres 19. Liczba osób pracujących w poszczególnych gminach powiatu świeckiego w 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Województwo kujawsko-pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy.” Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, 2018.

Większość pracujących w powiecie świeckim znajduje zatrudnienie w sektorze przemysłowym. Taka struktura pracujących, z dominującym udziałem sektora przemysłowego utrzymuje się w powiecie bez znaczących zmian od roku 2013.

Wykres 20. Liczba osób pracujących w powiecie świeckim wg sektorów zatrudnienia w latach 2013-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Województwo kujawsko-pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy.” Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, 2018.

4. Bezrobocie na terenie powiatu świeckiego.

4.1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świeciu w końcu grudnia 2018 roku wynosiła 2592 osoby. W porównaniu z końcem roku 2017 liczba bezrobotnych w powiecie zmniejszyła się o 325 osób tj. 11,1%.

W okresie od stycznia do grudnia 2018 r. do rejestru urzędu włączono ogółem 4 738 osób. Przy czym zaledwie 14,5% rejestrujących się bezrobotnych stanowiły osoby, które zarejestrowały się w PUP po raz pierwszy. Większość stanowiły osoby które do rejestru PUP powróciły.

Z ewidencji osób bezrobotnych wyłączono w 2018 r. 5063 osoby. Najczęstszą przyczyną wyłączeń było podjęcie pracy niesubsydiowanej (2 386 osób). Przyczyną licznych wyłączeń z ewidencji osób bezrobotnych był również brak gotowości do podjęcia pracy (907 przypadków) oraz odmowa bez uzasadnionej przyczyny podjęcia propozycji odpowiedniej pracy (135 przypadków).

Tabela 5. Zarejestrowani bezrobotni wg gmin powiatu świeckiego w latach 2017-2018.

Gmina	Stan na dzień 31.12.2017 r.		Stan na dzień 31.12.2018 r.	
	Liczba bezrobotnych	% udział w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	% udział w ogólnej liczbie bezrobotnych
Bukowiec	156	5,3	130	5,0
Dragacz	229	7,9	198	7,6
Drzycim	148	5,1	134	5,2
Jeżewo	202	6,9	174	6,7
Lniano	106	3,6	105	4,0
Nowe	588	20,2	489	18,9
Osie	126	4,3	128	4,9
Pruszcz	195	6,7	172	6,6
Świecie	803	27,5	730	28,2
Świekatowo	87	3,0	74	2,9
Warlubie	277	9,5	258	10
Ogółem	2917	100	2592	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

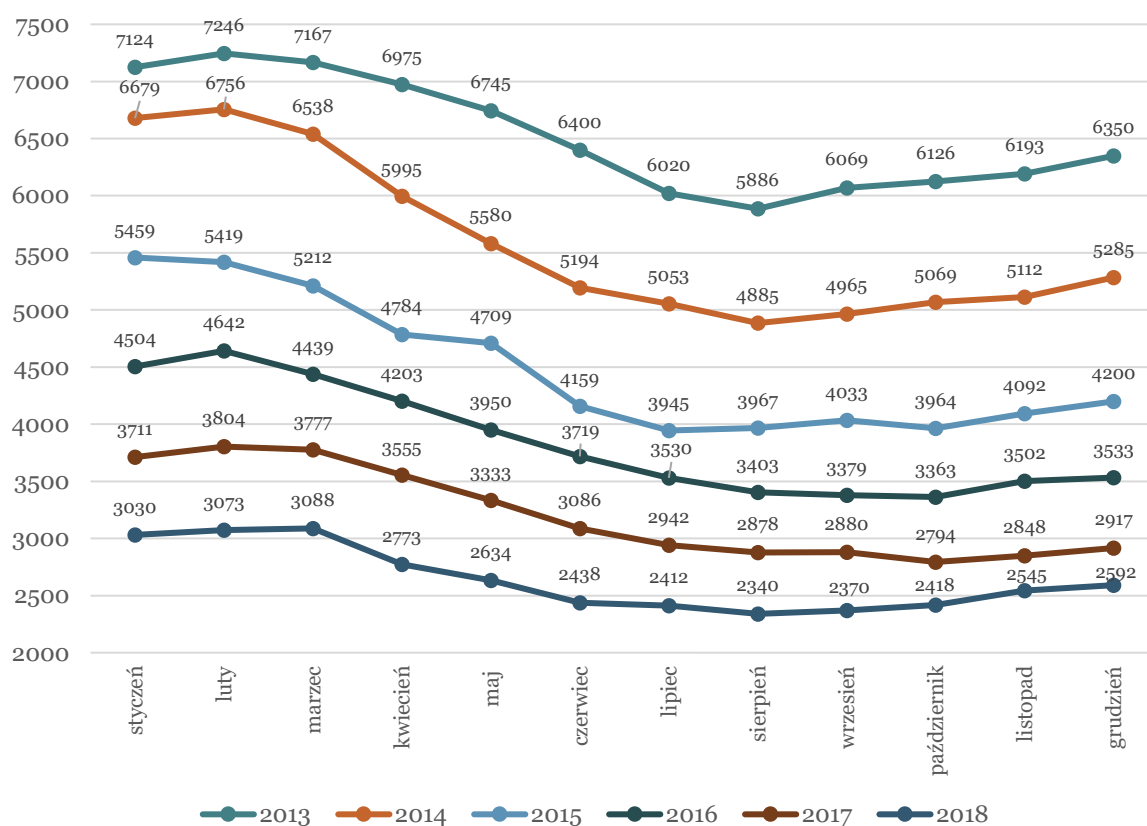
Największy odsetek ogółu bezrobotnych stanowili mieszkańcy miast i gminy Świecie. Wynika to z faktu, że obszar ten zamieszkuje największa część ludności powiatu.

Na przestrzeni ostatnich 6 lat poziom bezrobocia rejestrowanego ulegał znacznemu zmniejszeniu. Spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tym okresie (stan z końca grudnia 2018 w stosunku do stanu z końca grudnia 2013 roku) wynosi aż 3758 osób tj. 59,2%. Analizując okres od 2013 do 2018 zauważyć można, że różnica pomiędzy największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych (7246

osób w lutym 2013 r.) a najmniejszą liczbą zarejestrowanych (2340 osób w sierpniu 2018 r.) wynosi aż 4 906 osób. Jednocześnie dynamika spadku w roku 2018 jest już nieco mniejsza niż w latach poprzednich.

W roku 2018 można było również obserwować powrót do typowych wahań sezonowych tzn. spadek liczby zarejestrowanych w miesiącach wiosenno-letnich maksymalnie do miesiąca sierpnia i ponowny wzrost liczby bezrobotnych od miesiąca września. Tendencja ta uległa zmianie w latach 2015-2017 kiedy liczba bezrobotnych malała aż do miesiąca października. Pozwala to wnioskować, że okres najgwałtowniejszych spadków poziomu bezrobocia mamy za sobą, wchodzimy natomiast w okres stabilizacji, a być może nawet pewnego wzrostu.

Wykres 21. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Świeciu w latach 2013-2018.

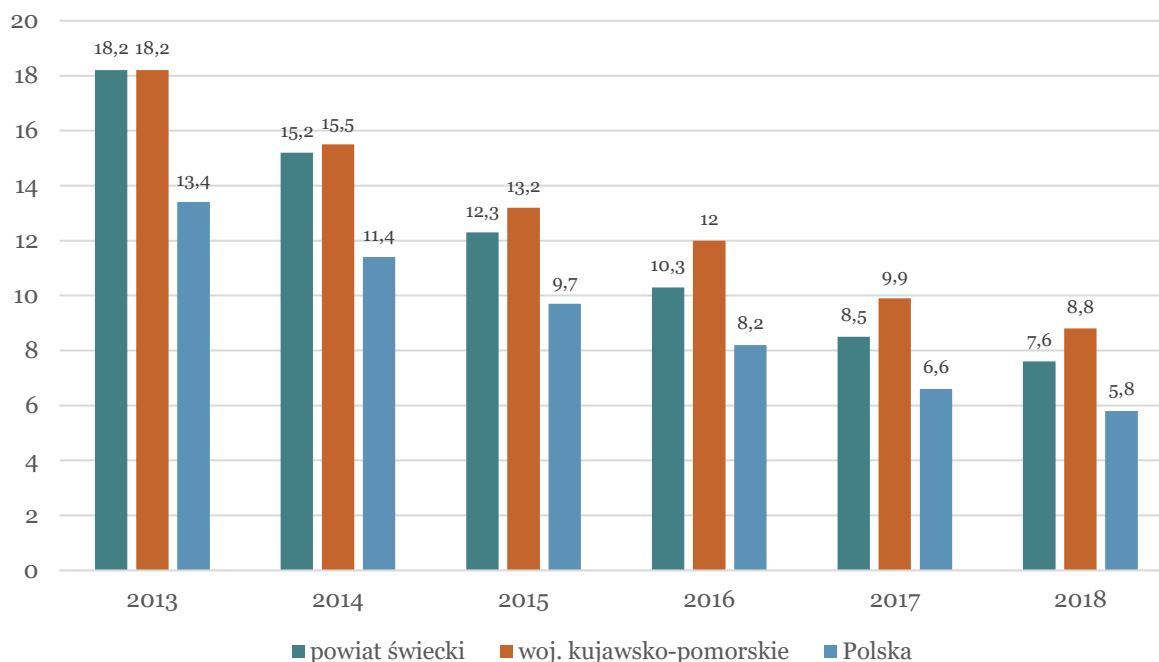

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych wiąże się ze zmianą stopy bezrobocia, która wg definicji Głównego Urzędu Statystycznego oznacza procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo. Na koniec grudnia 2018 roku stopa bezrobocia w powiecie świeckim wynosiła 7,6%, w województwie kujawsko-pomorskim 8,8%, a w Polsce 5,8%. Od roku 2013 stopa bezrobocia w powiecie świeckim zmniejszyła się o 10,6; w województwie kujawsko-pomorskim o 9,4; a w Polsce o 7,6 punktu procentowego. Od roku 2014 w stopa bezrobocia w powiecie świeckim utrzymuje się na poziomie niższym niż w województwie kujawsko-pomorskim.

Wykres 22. Stopa bezrobocia w latach 2013-2018 wg stanu na dzień 31 grudnia każdego roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <https://tujestpraca.eu/statystyki/stopa-bezrobocia-w-województwie/>

Powiat świecki na tle innych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego jest powiatem o jednym z najniższych poziomów bezrobocia. Pod względem najniższej stopy bezrobocia na koniec grudnia 2018 r. , podobnie jak w minionych latach, powiat zajmował trzecie miejsce w województwie wśród powiatów ziemskich (za powiatem bydgoskim i powiatem brodnickim).

Mapa 3. Stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim (stan na dzień 31.12.2018 r.).

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu – <https://tujestpraca.eu/statystyki/stopa-bezrobocia-w-województwie/>

4.2 Osoby bezrobotne według wybranych cech społeczno-demograficznych.

Na koniec grudnia 2018 roku aż 2246 pozostających w ewidencji PUP Świecie osób (86,7%) posiadało status osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, o którym mowa w art. 49 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

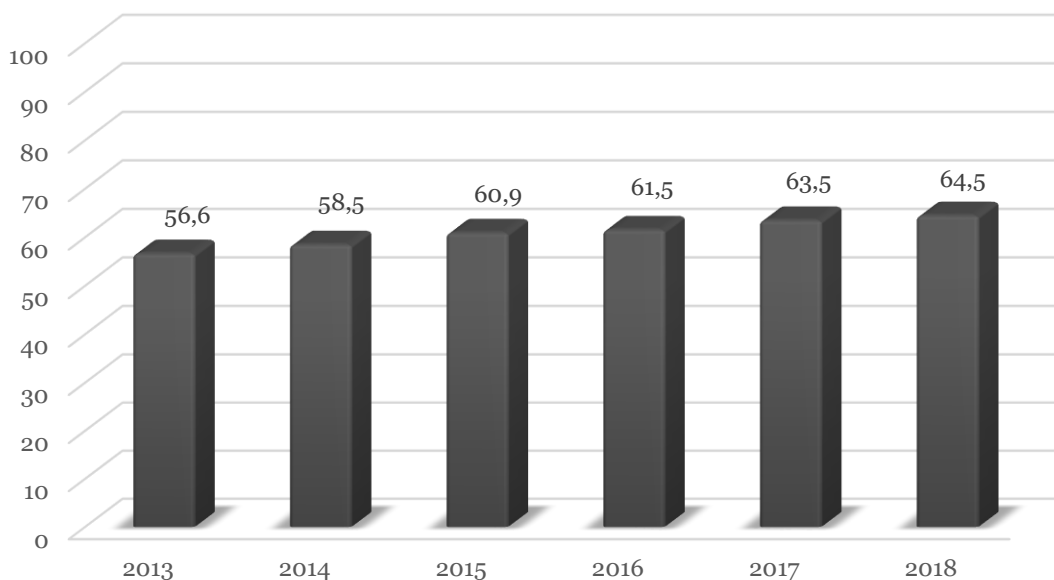
Tabela 6. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP Świecie w 2018 r.

Wybrane kategorie bezrobotnych	Stan na dzień 31.12.2018 r.	
	liczba bezrobotnych	% udział w ogóle osób zarejestrowanych
Bezrobotni do 30 roku życia	751	29,0
w tym bezrobotni do 25 roku życia	407	15,7
Długotrwale bezrobotni	1336	51,5
Powyżej 50 roku życia	666	26,0
Korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	263	10,1
Posiadające co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia	661	25,5
Posiadające co najmniej 1 niepełnosprawne dziecko do 18 roku życia	1	0,03
Niepełnosprawni	224	8,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych systematycznie rośnie. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świeciu dominują kobiety. Na dzień 31.12.2018 r. było ich 1671 co stanowi 64,5% ogółu bezrobotnych. Od roku 2013 odsetek kobiet zwiększył się o 14%.

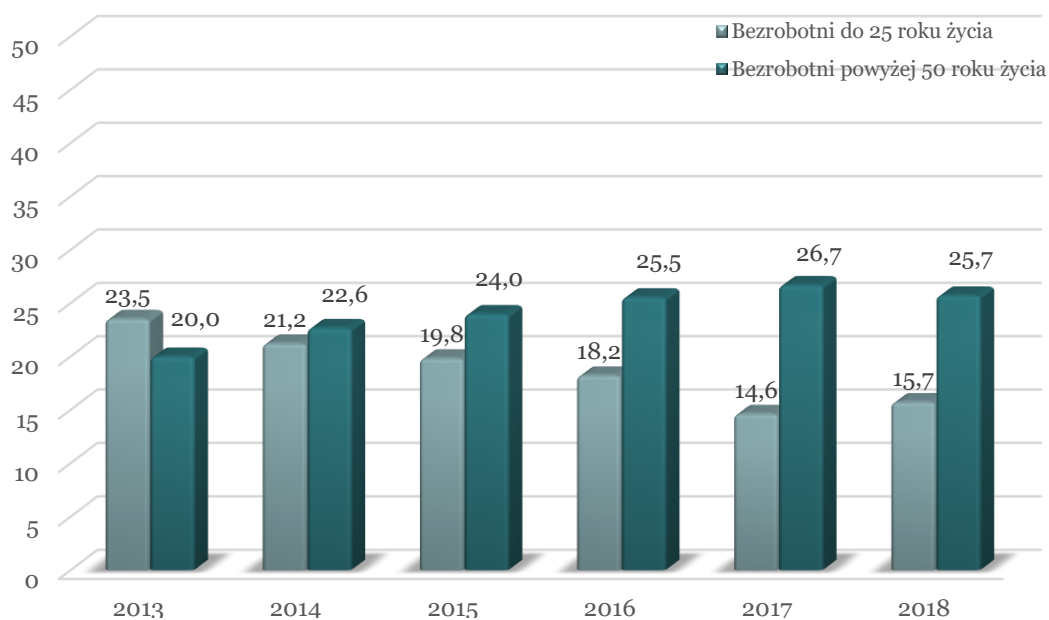
Wykres 23. Udział kobiet w łącznej liczbie bezrobotnych (%) w latach 2013-2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, najistotniejszy z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy wydaje się udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych dwóch kategorii wiekowych: osób młodych (do 25 roku życia) oraz osób starszych powyżej 50 roku życia.

Wykres 24. Bezrobotni do 25 roku życia oraz powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (%) w latach 2013-2018.

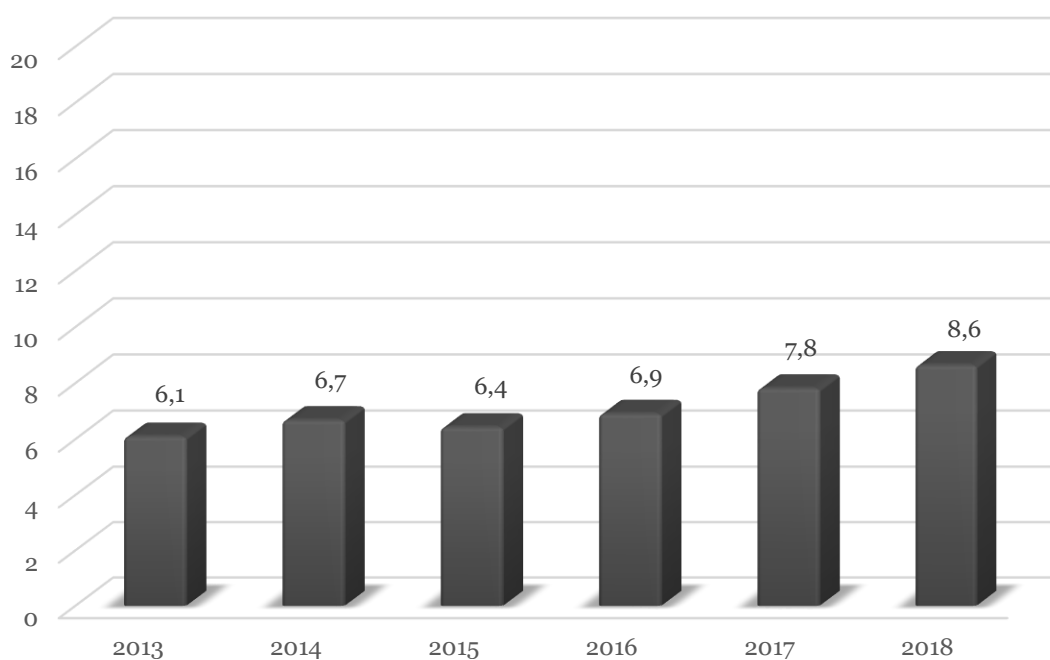

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

W roku 2013 większy odsetek wśród zarejestrowanych bezrobotnych (23,5%) stanowiły osoby do 25 roku życia. Osoby powyżej 50 roku życia stanowiły 20% ogółu bezrobotnych. Natomiast na koniec roku 2018 jedną czwartą (25,7%) zarejestrowanych stanowiły osoby powyżej 50 roku życia, a osoby młode do 25 roku życia stanowiły zaledwie 15,7 ogółu bezrobotnych. Zmiany te stanowią odzwierciedlenie ogólnych tendencji demograficznych jednocześnie wskazują na trudną sytuację na rynku pracy osób starszych.

Na przestrzeni ostatnich lat zwiększał się również odsetek osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami. W roku 2013 w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu pozostawało 387 zarejestrowanych osób niepełnosprawnych, co stanowiło 6,1% wszystkich bezrobotnych. W roku 2018 pomimo zmniejszenia liczby bezrobotnych niepełnosprawnych do 224 osób, ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł do 8,6%.

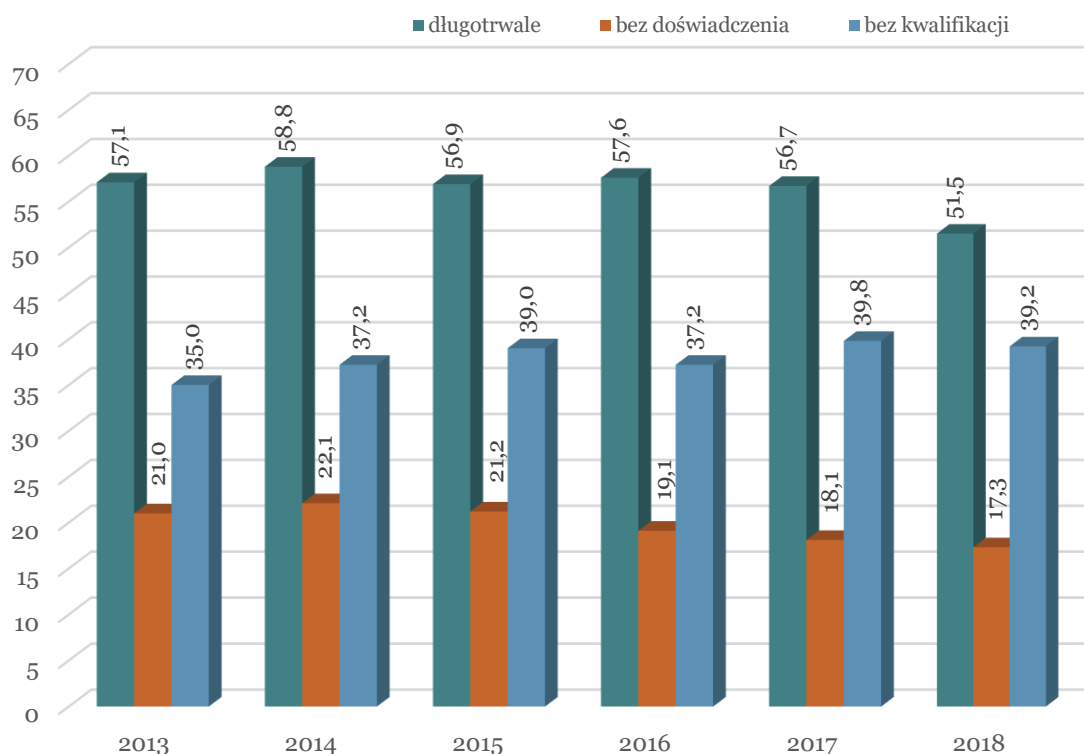
Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w ogólnej liczbie bezrobotnych (%) w latach 2013-2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01*.

Bezrobocie na terenie powiatu charakteryzuje wysoki udział grup, którym najtrudniej podjąć pracę. Na koniec roku 2018 ponad połowę zarejestrowanych (51,5%) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, 39,2% bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych, natomiast 17,3% doświadczenia zawodowego. Przy czym na przestrzeni lat w miarę zmiany sytuacji na rynku pracy i zmniejszania poziomu bezrobocia, w ewidencji powiatowego urzędu pracy zmniejszał się odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego. Zwiększał się z kolei udział osób bez kwalifikacji zawodowych.

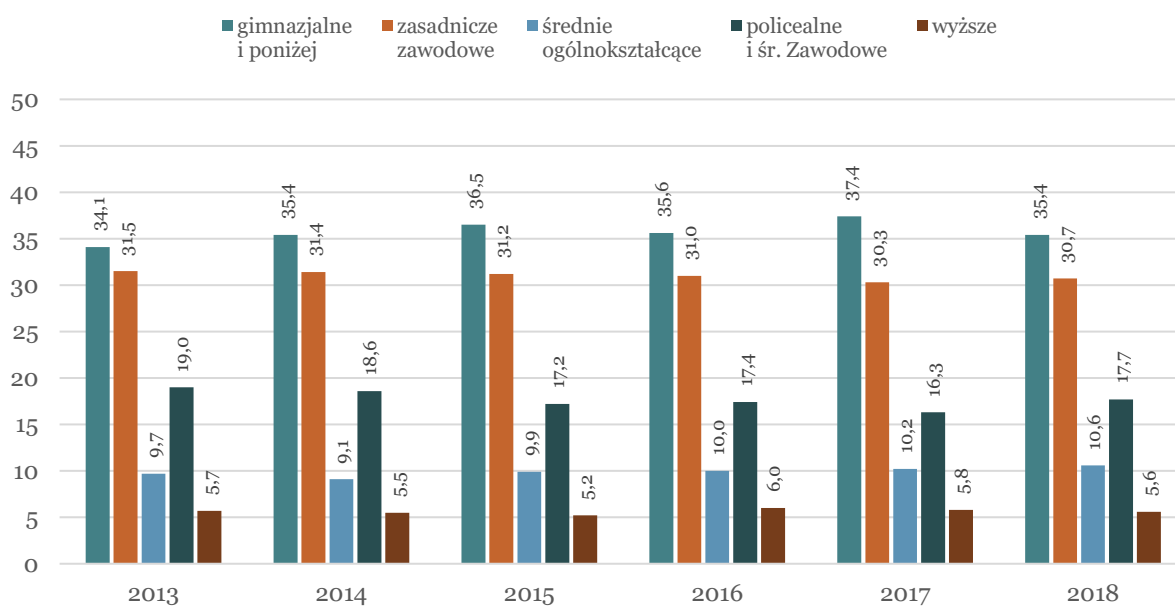
Wykres 26. Osoby długotrwale bezrobotnych, bez doświadczenia zawodowego oraz bez kwalifikacji zawodowych w łącznej liczbie bezrobotnych (%) w latach 2013-2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, w latach 2013-2018 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych (zawsze ponad 60% ogółu zarejestrowanych) stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem nie wyższym niż zasadnicze zawodowe. Jednocześnie struktura wykształcenia bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świeciu nie uległa istotnym zmianom od roku 2013.

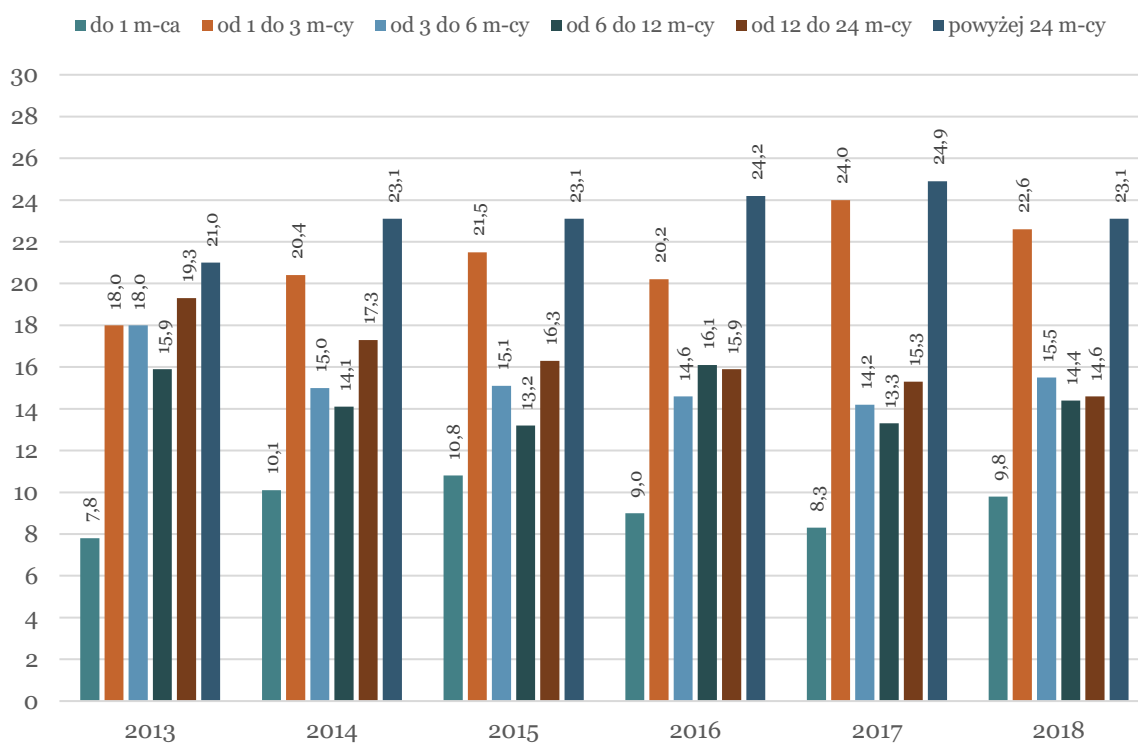
Wykres 27. Bezrobotni wg poziomu wykształcenia w latach 2013-2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, w 2013 roku 40,3% osób bezrobotnych nie wykonywało pracy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy, natomiast w roku 2018 osoby takie stanowiły 37,7% ogółu zarejestrowanych. Przy czym szczegółowa analiza danych wskazuje, że od roku 2013 zmniejszał się odsetek osób, które pozostawały bez pracy od 12 do 24 miesięcy, a zwiększał się odsetek osób, które nie wykonywały żadnej pracy dłużej niż 24 miesiące.

Wykres 28. *Bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy (%) w latach 2013-2018.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 1 do Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

III. Doświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu w realizacji przedsięwzięć na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Do podstawowych działań realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy należy m. in.:

- pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w podjęciu pracy poprzez świadczenie usług poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy,
- udzielanie pomocy bezrobotnym w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych poprzez organizację szkoleń zawodowych,
- udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe,
- inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy,
- świadczenie usług w ramach sieci EURES,
- opracowywanie i realizowanie indywidualnych planów działania dla osób bezrobotnych,
- realizowanie projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych wynikających z programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu świadczy usługi i instrumenty rynku pracy w ramach wyspecjalizowanej komórki jaką jest Centrum Aktywizacji Zawodowej. Zatrudnieni w niej doradcy zawodowi, pośrednicy pracy, specjaliści ds. rozwoju zawodowego oraz specjaliści ds. programów pełniący jednocześnie funkcję doradcy klienta, zajmują się aktywizacją zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz wspieraniem pracodawców w tworzeniu miejsc pracy i poszukiwaniu pracowników. W ramach Centrum Aktywizacji Zawodowej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świeciu realizowane są przede wszystkim: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy oraz szkolenia dla osób bezrobotnych, wspierane takimi instrumentami rynku pracy jak: prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, bony (na zasiedlenie, stażowy, szkoleniowy), jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej i refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego. Ponadto CAZ odpowiada również za przyznawanie pracodawcom środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego na kształcenie ustawiczne pracodawcy i pracowników.

Realizowana przez Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu usługa pośrednictwa pracy polega w szczególności na:

- udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskiwaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych,
- pozyskiwaniu ofert pracy,

- upowszechnianiu ofert pracy, w tym przez przekazywanie ofert pracy do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy,
- udzielaniu pracodawcom informacji o kandydatach do pracy, w związku ze zgłoszoną ofertą pracy,
- informowaniu bezrobotnych i poszukujących pracy oraz pracodawców o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy,
- inicjowaniu i organizowaniu kontaktów bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami,
- współdziałaniu powiatowych urzędów pracy w zakresie wymiany informacji o możliwościach uzyskania zatrudnienia i szkolenia na terenie ich działania,
- informowaniu bezrobotnych o przysługujących im prawach i obowiązkach.

Poradnictwo zawodowe obejmuje natomiast działania polegające na udzielaniu bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz w planowaniu rozwoju kariery zawodowej, a także na przygotowaniu do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy, w szczególności poprzez:

- udzielanie informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach szkolenia i kształcenia, umiejętnościach niezbędnych przy aktywnym poszukiwaniu pracy i samozatrudnienia,
- udzielanie porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę pracy, w tym badanie kompetencji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych,
- kierowanie na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu albo kierunku kształcenia,
- inicjowanie, organizowanie i prowadzenie grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy

Tabela 7. Wybrane usługi rynku pracy realizowane przez PUP Świecie w latach 2016-2018 r.

<i>Usługi rynku pracy</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
Pośrednictwo pracy			
Liczba wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej	3561	3990	4216
Liczba wydanych skierowań	7257	5693	4429
Liczba zorganizowanych giełd pracy	15	12	8
Liczba kontaktów z przedstawicielami zakładów pracy	1816	1888	1507
Poradnictwo zawodowe			
Liczba wizyt w ramach indywidualnej porady zawodowej	22	38	274
Liczba wizyt w ramach indywidualnych informacji zawodowych	154	275	179
Liczba grupowych porad zawodowych	10	6	14
Liczba osób uczestniczących w grupowych poradach zawodowych	78	48	141
Liczba grupowych spotkań z uczniami szkół	10	10	16
Pośrednictwo pracy EURES			
Liczba udzielonych informacji w zakresie usługi	6	6	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Świecie.

W latach 2016-2018 liczba wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej zgłaszanych do Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu systematycznie rosła. W roku 2018 zwiększyła się również liczba zrealizowanych porad zawodowych indywidualnych i grupowych oraz liczba uczestników porad grupowych.

Natomiast liczba osób bezrobotnych aktywizowanych w ramach instrumentów rynku pracy ulega stopniowemu zmniejszeniu. Wynika to z faktu, że środki na aktywizację bezrobotnych przyznawane decyzją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej są z roku na rok coraz mniejsze.

Tabela 8. Aktywizacja osób bezrobotnych w latach 2016-2018.

Formy wsparcia	2016	2017	2018
Staż	744	703	580
Szkolenie	98	65	120
Prace interwencyjne	90	38	48
Roboty publiczne	99	103	99
Prace społecznie użyteczne	146	146	123
Program Aktywizacja i Integracja	48	20	3
Studia podyplomowe	20	9	-
Bon na zasiedlenie	24	37	35
Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	24	6	-
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	72	94	62
Refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	61	57	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Świecie.

Powyższe działania realizowane były z wykorzystaniem środków finansowych Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków Funduszu Pracy w ramach Rezerwy Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej. Poniższa tabela przedstawia wydatkowanie środków w poszczególnych latach, przy czym wydatkowanie środków Funduszu Pracy przedstawiono w podziale na poszczególne formy aktywizacji, natomiast wydatkowanie środków EFS oraz Rezerwy FP całościowo w ramach poszczególnych programów.

Tabela 9. Wydatkowanie środków FP i EFS będących w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu w latach 2016-2018.

Lp.	Wykorzystanie środków FP i EFS	2016 rok (złoty)	2017 rok (złoty)	2018 rok (złoty)
1	Prace interwencyjne	258 767,35	204 324,87	212 268,14
2	Roboty publiczne	718 031,17	635 361,42	565 415,78
3	Staże	573 190,28	479 143,71	457 952,07

-	---	2016 rok (złotych)	2017 rok (złotych)	2018 rok (złotych)
4	Prace społecznie użyteczne	138 859,92	153 376,74	115 318,02
5	Program Aktywizacja i Integracja	45 481,76	18 295,51	1 166,40
6	Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla bezrobotnych	1 019 380,72	940 000,00	380 000,00
7	Refundacja części kosztów wynagrodzenia i składek w związku z zatrudnieniem bezrobotnego do 30 roku życia	1 488 133,74	2 585 762,20	1 667,828,27
8	Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	102 691,02	24 096,26	-
9	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	717 132,74	539 742,00	319 734,04
10	Bon stażowy	126 880,42	65 872,94	6 054,00
11	Bon na zasiedlenie	115 000,00	145 000,00	141 749,99
12	Bon szkoleniowy	41 857,37	32 687,59	26 567,40
13	Szkolenia	133 400,76	108 853,60	85 689,67
14	Krajowy Fundusz Szkoleniowy	330 178,00	411 925,17	210 565,00
15	Studia podyplomowe	55 476,36	8 250,31	
16	Zwrot kosztów przejazdu	125 654,60	104 414,82	74 637,10
17	Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określonych w art. 49 ustawy (staże, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, szkolenia)	340 490,71	-	-
18	Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych zamieszkujących na wsi (staże, bon na zasiedlenie, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej).	-	248 337,33	311 434,78
19	Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych (staże, szkolenia, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej).	-	-	159 212,71
20	Projekt aktywizacji zawodowej realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020 (staże, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, szkolenia).	914 305,35	1 947 417,15	1 608 895,51
21	Projekt aktywizacji zawodowej realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (staże, jednorazowe środki na podjęcie działalności gosp., szkolenia).	2 104 215,94	2 324 383,66	1 818 937,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Świecie.

W latach 2016-2018 Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu realizował projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego:

1. "Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w powiecie świeckim (II)" w ramach Osi priorytetowej 8 Aktywni na rynku pracy, Działanie 8.1 Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 - 2020.

Okres realizacji: 01.04.2016 - 31.12.2016

Budżet: 921 176,00 zł

Wydatki: 914 305,35 zł

Liczba uczestników: 127

Cel projektu: zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych powyżej 29 roku życia znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy w powiecie świeckim.

Główny rezultatem projektu - podjęcie zatrudnienia przez co najmniej:

- 33% osób w wieku 50 lat i więcej,
- 39% kobiet,
- 33% osób z niepełnosprawnościami,
- 30% osób długotrwale bezrobotnych,
- 38% osób o niskich kwalifikacjach.

Projekt skierowany do osób bezrobotnych należących co najmniej do jednej z poniższych grup:

- osób powyżej 50 roku życia (plan 31 osób / wykonanie 43 osoby),
- kobiet (plan 82 osoby / wykonanie 83 osoby) ,
- osób z niepełnosprawnościami (plan 9 osób / wykonanie 13 osób),
- osób długotrwale bezrobotnych (plan 58 osób / wykonanie 75 osób) ,
- osób o niskich kwalifikacjach (plan 88 osób / wykonanie 107 osób).

Zadania zrealizowane w projekcie:

- poradnictwo zawodowe (36 osób),
- pośrednictwo pracy (91 osób),
- staże (103 osoby),
- szkolenia (10 osób),
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (9 osób),
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego (5 osób).

Efektywność zatrudnieniowa:

- dla osób w wieku 50 lat i więcej: plan 33% / wykonanie 80,56%,
- dla kobiet: plan 39% / wykonanie 90,54%,
- dla osób z niepełnosprawnościami: plan 33% / wykonanie 92,31%,
- dla osób długotrwale bezrobotnych: plan 30% / wykonanie 83,58%,
- dla osób o niskich kwalifikacjach: plan 38% / wykonanie 82,11%.

2. "Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie świeckim (II)" w ramach Osi priorytetowej I Osoby młode na rynku pracy, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Okres realizacji: 01.03.2016 r. - 31.12.2016 r.

Budżet: 2 132 961,00 zł

Wydatki: 2 104 215,94

Liczba uczestników: 319

Celem projektu - zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie świeckim.

Główny rezultat projektu - podjęcie zatrudnienia przez:

- 17% osób z niepełnosprawnościami,
- 35% osób długotrwale bezrobotnych,
- 48% osób o niskich kwalifikacjach,
- 43% osób nie kwalifikujących się do żadnej z ww. grup.

Projekt skierowany do osób bezrobotnych należących do co najmniej jednej z poniższych grup:

- osób z niepełnosprawnościami (plan 16 osób / wykonanie 17 osób),
- osób długotrwale bezrobotnych (plan 128 osób / wykonanie 218 osób),
- kobiet (plan 240 osób / wykonanie 250 osoby)

Zadania zrealizowane w projekcie:

- poradnictwo zawodowe - 95 osób,
- pośrednictwo pracy - 224 osoby,
- staże - 290 osób,
- szkolenia - 10 osób,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej - 19 osób.

Efektywność zatrudnieniowa:

- dla osób z niepełnosprawnościami: plan 17% / wykonanie 76,92%,
- dla osób długotrwale bezrobotnych: plan 35% / wykonanie 85,94%,
- dla osób o niskich kwalifikacjach: plan 48% / wykonanie 83,41%,
- dla osób nie kwalifikujących się do żadnej z ww. grup: plan 43% / wykonanie 68,75%.

3. Projekt "Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w powiecie świeckim (III)" w ramach Osi priorytetowej 8 Aktywni na rynku pracy, Działanie 8.1 Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 - 2020.

Okres realizacji projektu: 01.04.2017 - 31.12.2018

Budżet: 3.607.666,00 zł

Wydatki: 3.556.312,66 zł

Liczba uczestników: 482

Cel projektu: zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych powyżej 29 roku życia znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy w powiecie świeckim

Główny rezultat projektu - podjęcie zatrudnienia przez co najmniej:

- 33% osób w wieku 50 lat i więcej,
- 39% kobiet,
- 33% osób z niepełnosprawnościami,
- 30% osób długotrwale bezrobotnych,
- 38% osób o niskich kwalifikacjach,
- 43% osób nie kwalifikujących się do żadnej grupy.

Projekt jest skierowany do osób bezrobotnych należących co najmniej do jednej z poniższych grup:

- osoby powyżej 50 roku życia (plan 97 osób / wykonanie 142 osoby)
- kobiety (plan 243 osoby / wykonanie 285 osoby)
- osoby z niepełnosprawnościami (plan 32 osoby / wykonanie 50 osób)
- osoby długotrwale bezrobotnych (plan 121 osób / wykonanie 207 osób)
- osoby o niskich kwalifikacjach (plan 280 osób / wykonanie 397 osób)
- osoby nie kwalifikujące się do żadnej z powyższych grup (plan 5 osób / wykonanie 8 osób)

Zadania realizowane w projekcie:

- poradnictwo zawodowe – 178 osób,
- pośrednictwo pracy – 304 osoby,
- staże – 402 osoby,
- szkolenia – 21 osób,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 37 osób,
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego – 22 osoby.

Efektywność zatrudnieniowa:

- dla kobiet: plan 39% / wykonanie 80,59%,
- dla osób długotrwale bezrobotnych: plan 30% / wykonanie 71,76%,
- dla osób o niskich kwalifikacjach: plan 38% / wykonanie 76,76%,
- dla osób w wieku 50 lat i więcej: plan 33% / wykonanie 62,70%,
- dla osób z niepełnosprawnościami: plan 33% / wykonanie 73,17%,
- dla osób nie kwalifikujących się do żadnej grupy: plan 43% / wykonanie 100%.

4. Projekt "Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie świeckim (III)" w ramach Osi priorytetowej 1 Osoby młode na rynku pracy, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Okres realizacji projektu: 01.03.2017 - 31.12.2018

Budżet: 4.238.603,00 zł

Wydatki: 4.143.321,33 zł

Liczba uczestników: 562

Cel projektu: zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie świeckim, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET)

Główny rezultat projektu - podjęcie zatrudnienia przez:

- 17% osób z niepełnosprawnościami,
- 35% osób długotrwale bezrobotnych,
- 48% osób o niskich kwalifikacjach,
- 43% osób nie kwalifikujących się do żadnej z ww. grup.

Projekt jest skierowany m. in. do osób bezrobotnych należących do poniższych grup:

- kobiet (plan 310 osób / wykonanie 390 osób),
- osób z niepełnosprawnościami (plan 17 osób / wykonanie 26 osób),
- osób długotrwale bezrobotnych (plan 174 osób / wykonanie 282 osoby).

Zadania realizowane w projekcie:

- poradnictwo zawodowe – 197 osób,
- pośrednictwo pracy – 365 osób,
- staże – 481 osób,
- szkolenia - 20 osób,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 61 osób.

Efektywność zatrudnieniowa:

- dla osób długotrwale bezrobotnych: plan 35% / wykonanie 82,01%
- dla osób o niskich kwalifikacjach: plan 48% / wykonanie 79,84%
- dla osób z niepełnosprawnościami: plan 17% / wykonanie 83,33%
- dla osób nie kwalifikujących się do żadnej z ww. grup: plan 43% / wykonanie 74,29%.

Ponadto w latach 2016-2018 Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu pozyskał środki rezerwy Funduszu Pracy na realizację następujących programów:

1. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określonych w art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Okres realizacji: sierpień 2016 – luty 2017.

Budżet programu: 360 200,00 zł

Wydatki: 340 490,71 zł

Grupa docelowa: osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy,

Cel programu: zdobycie doświadczenia zawodowego, kwalifikacji zawodowych, oraz podjęcie samozatrudnienia przy wykorzystaniu usług i instrumentów rynku pracy.

Efektywność zatrudnieniowa:

- planowana: 73%
- osiągnięta: 81,82%

Liczba osób zaktywizowanych:

- staże – 44 osoby,
- szkolenia – 8 osób,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 8 osób.

2. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych zamieszkujących na wsi

Okres realizacji: maj 2017 – grudzień 2017

Budżet programu: 253 200,00 zł

Wydatki: 248 337,33 zł

Grupa docelowa: osoby bezrobotne zamieszkujące na wsi.

Cel programu: zdobycie doświadczenia zawodowego, wzrost mobilności, wzrost zatrudnienia poprzez wsparcie powstawania nowych miejsc pracy oraz podjęcie samo zatrudnienia przy wykorzystaniu instrumentów rynku pracy.

Efektywność zatrudnieniowa:

- planowana: 82%
- osiągnięta: 93,55%

Liczba osób zaktywizowanych:

- staże – 20 osób,
- bon na zasiedlenie – 8 osób,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 6 osób.

3. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych zamieszkujących na wsi.

Okres realizacji: czerwiec 2018 r. – grudzień 2019 r.

Budżet programu: 313.700,00 zł

Wydatki: 311 434,78 zł

Grupa docelowa: osoby bezrobotne zamieszkujące na wsi.

Cel programu: zdobycie doświadczenia zawodowego, wzrost mobilności, wzrost zatrudnienia poprzez wsparcie powstawania nowych miejsc pracy oraz podjęcie samo zatrudnienia.

Efektywność zatrudnieniowa:

- planowana: 82 %
- osiągnięta: program w trakcie realizacji

Liczba osób zaktywizowanych:

- staże – 33 osoby,
- bon na zasiedlenie – 5 osoby,

- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 7 osób.

4. Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych.

Okres realizacji: maj 2018 r. – grudzień 2019 r.

Budżet programu: 179.800,00 zł

Wydatki: 159 212,71 zł

Grupa docelowa - osoby długotrwale bezrobotne

Cel programu: zdobycie doświadczenia zawodowego i kwalifikacji zawodowych, wzrost zatrudnienia poprzez wsparcie powstawania nowych miejsc pracy oraz podjęcie samo zatrudnienia.

Efektywność zatrudnieniowa:

- planowana: 79 %
- osiągnięta: program w trakcie realizacji

Liczba osób zaktywizowanych:

- staże – 20 osób,
- szkolenia – 5 osób,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 2 osoby.

W ramach trwałości rezultatów projektu „Mobilne Centrum Aktywizacji dla powiatu świeckiego” realizowanego w latach 2014-2015 w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Rozwoju Regionalnego PARTNER z Bydgoszczy, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”, Działanie 6.1. „Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie”, Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy, Projekt Operacyjny Kapitał Ludzki, Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu w latach 2016-2018 prowadził Mobilne Centra Aktywizacji Zawodowej w gminach: Lniano, Pruszcz oraz Jezewo. We współpracy z Wójtami, Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, Sołtysami, funkcjonującymi lokalnie organizacjami pozarządowymi oraz lokalnymi przedsiębiorcami działaniami w ramach MCAZ objętych zostało w sumie ponad 30 osób bezrobotnych. Głównym celem inicjatywy było zwiększenie skuteczności działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych zamieszkałych w gminach wiejskich lub na obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej powiatu świeckiego, prowadzących do poprawy ich zdolności do zatrudnienia.

Podjęte działania aktywizacyjne w poszczególnych gminach obejmowały:

1. Mobilne Centrum Aktywizacji Zawodowej dla Gminy Lniano w roku 2016:
  - indywidualne porady zawodowe - 10 osób,
  - zajęcia grupowego poradnictwa zawodowego – 10 osób,
  - warsztaty z zakresu aktywnego poszukiwania prac- 10 osób,
  - indywidualne i grupowe konsultacje z pośrednikiem pracy – 9 osób,
  - opracowanie Grupowego Planu Działania,
  - szkolenia prawo jazdy kat B. – 3 osoby,

- szkolenia zawodowe – 2 osoby,
  - staże – 3 osoby.
2. Mobilne Centrum Aktywizacji Zawodowej dla Gminy Pruszcz w roku 2017:
- indywidualne porady zawodowe – 11 osób,
  - zajęcia grupowego poradnictwa zawodowego – 11 osób,
  - warsztaty z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – 9 osób,
  - indywidualne i grupowe konsultacje z pośrednikiem pracy – 11 osób,
  - opracowanie Grupowego Planu Działania,
  - szkolenia prawo jazdy kat B. – 3 osoby,
  - szkolenia zawodowe – 2 osoby,
  - Staże – 6 osób.
3. Mobilne Centrum Aktywizacji Zawodowej dla Gminy Jezewo w roku 2018:
- indywidualne porady zawodowe – 13 osób,
  - zajęcia grupowego poradnictwa zawodowego – 11 osób,
  - warsztaty z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – 11 osób,
  - indywidualne i grupowe konsultacje z pośrednikiem pracy – 12 osób
  - opracowanie Grupowego Planu Działania,
  - szkolenia prawo jazdy kat B. – 2 osoby,
  - szkolenia zawodowe – 1 osoba.

W ramach Grupowych Planów Działania w każdym z Lokalnych Centrów zaplanowano, zorganizowano i zrealizowano również inicjatywy lokalne, które spotkały się z dużym zainteresowaniem mieszkańców poszczególnych gmin:

- LC Lniano – „Dzień sportu”, w którym wzięło udział około 45 dzieci,
- LC Pruszcz – „MCAZ-owy Dzień Dziecka”, w którym wzięło udział 34 dzieci,
- LC Jezewo - „Roztańczony piątek”, w którym wzięło udział około 50 dzieci.

W latach 2016-2018 pracodawcy i przedsiębiorcy mogli korzystać ponadto ze wsparcia, w formie refundacji części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne za skierowanych bezrobotnych do 30 roku życia. Było to rozwiązanie okresowo wprowadzone do Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu dysponował na ten cel limitem w wysokości 6 167 00,00 zł, co pozwoliło na zawarcie 113 umów o przyznanie refundacji i utworzenie 125 stanowisk dla skierowanych bezrobotnych w roku 2016 oraz 104 umów o przyznanie refundacji i utworzenie 120 stanowisk w roku 2017. W roku 2018 PUP w Świeciu w ramach posiadanego limitu środków dokonywał refundacji części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne pracodawcom, którzy zatrudniali bezrobotnych poniżej 30 roku życia na podstawie umów zawartych w latach 2016-2017. Ostatecznie w latach 2016-2018 Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu dokonał refundacji na łączną kwotę 5 741 724,21 zł.

Od roku 2014 wśród działań realizowanych przez powiatowe urzędy pracy znajduje się również wsparcie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego. KFS jest wyodrębnioną częścią środków Funduszu Pracy, a jego głównym celem jest zapobieganie utracie zatrudnienia poprzez dostosowanie kwalifikacji do zmieniającej się gospodarki.

Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu dysponując środkami Krajowego Funduszu Szkoleniowego zawarł w latach 2016-2018 90 umów z pracodawcami posiadającymi siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności gospodarczej na terenie powiatu świeckiego. Odpowiednio 26 umów w roku 2016, 35 umów w roku 2017 oraz 29 umów w roku 2018. Kształceniem ustawicznym finansowanym z KFS objętych zostało 136 osób w roku 2016, 311 osób roku 2017 oraz 101 osób w roku 2018.

IV. Analiza SWOT

Biorąc pod uwagę wnioski wpływające z przedstawionych powyżej danych i informacji przeprowadzono analizę SWOT lokalnego rynku pracy. Szczegółnej analizie poddano stan lokalnego rynku pracy oraz czynniki mające na niego istotny wpływ obecnie i w przyszłości, a także potencjał i działania Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu. Sporządzono w ten sposób listę mocnych i słabych stron lokalnego rynku pracy a także występujących na nim szans i zagrożeń.

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobra lokalizacja względem kluczowych szlaków komunikacyjnych oraz bliskość dużych miast (Bydgoszcz, Toruń); • silny segment małych i średnich przedsiębiorstw; • znaczący udział dużych przedsiębiorstw w gospodarce powiatu; • bogate zasoby dla rozwoju turystyki; • różnorodność form aktywizacji zawodowej realizowanych przez PUP w Świeciu; • skuteczna realizacja projektów finansowanych z EFS; • wysoka efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji realizowanych przez PUP w Świeciu; • współpraca ze szkołami ponadgimnazjalnymi w zakresie realizacji usług poradnictwa zawodowego; • współpraca z samorządami gminnymi w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych; • dbałość o jakość świadczonych usług; • zespół wykwalifikowanych pracowników posiadających wieloletnie doświadczenie w realizacji usług i instrumentów rynku pracy; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozległość powiatu; • zróżnicowanie gmin pod względem demograficznym i gospodarczym; • słabo rozwinięty transport publiczny na terenie powiatu; • ograniczona liczba dostępnych narzędzi monitorowania gospodarki; • wysokie bezrobocie wśród kobiet; • niedostosowanie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb pracodawców; • duży odsetek klientów pozostających w ewidencji PUP w Świeciu dla celów innych niż aktywizacja zawodowa; • niskie wynagrodzenie proponowane przez pracodawców; • ograniczona współpraca PUP i OPS; • część kierunków kształcenia zawodowego nieadekwatna do potrzeb lokalnego rynku pracy; • niedostosowanie przepisów ustawy do aktualnej sytuacji na rynku pracy;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostępność terenów inwestycyjnych; • sprzyjające warunki dla rozwoju przedsiębiorczości; • budowa kolejnego szybkiego połączenia drogowego S5; • duża aktywność mieszkańców w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej; • działania promujące rozwój branży turystycznej podejmowane przez Starostwo Powiatowe; • możliwość pozyskania środków z funduszy unijnych; • koncentracja władz samorządowych na rozwiązywaniu problemów społecznych w tym bezrobocia; • rosnąca aktywność organizacji pozarządowych; • rozwój ekonomii społecznej; • środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego wspierające kształcenie ustawiczne osób dorosłych; • indywidualizacja pracy z osobami bezrobotnymi w ramach funkcji doradcy klienta; 	<ul style="list-style-type: none"> • spowolnienie gospodarcze w UE i kraju; • ograniczenie środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację bezrobotnych; • brak możliwości pozyskania środków z funduszy unijnych ze względu na konieczne do osiągnięcia wskaźniki; • rozwój programów socjalnych prowadzących do wycofywania się kobiet z rynku pracy; • brak elastycznych form zatrudnienia oraz infrastruktury opiekuńczo wychowawczej umożliwiającej godzenie życia zawodowego i rodzinnego; • zwiększenie pomocy socjalnej kierowanej do osób bezrobotnych obniżającej gotowość do podjęcia zatrudnienia; • brak możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych lokalnych pracodawców; • niekorzystne tendencje demograficzne (starzenie się społeczeństwa, migracje); • mała liczba ofert pracy dla kobiet, osób powyżej 50 roku życia, niepełnosprawnych;

V. Cele i zadania programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej lokalnego rynku pracy na lata 2019-2020.

Cele strategiczne:

1. **Wspieranie osób bezrobotnych w aktywności na rynku pracy.**
2. **Rozwój i wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy**
3. **Dostosowanie kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy**
4. **Współpraca z partnerami rynku pracy**
5. **Podniesienie jakości usług realizowanych przez PUP w Świeciu**

Cel strategiczny 1. *Wspieranie osób bezrobotnych w aktywności na rynku pracy*

Cel operacyjny:

1.1 *Kształtowanie aktywnej postawy osób bezrobotnych na rynku pracy*

Zadania:

1. Realizacja usług poradnictwa zawodowego jako procesu, w którym doradca zawodowy i klient pracują wspólnie nad świadomym i samodzielnym podjęciem przez klienta decyzji dotyczącej drogi rozwoju zawodowego oraz nad dostosowaniem się do wymogów rynku pracy.
2. Zapewnienie osobom bezrobotnym dostępu do informacji zawodowej ułatwiającej poruszanie się po rynku pracy.
3. Realizacja szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy dla osób bezrobotnych w szczególności dla tych, które nie posiadają doświadczenia w poszukiwaniu pracy, utraciły motywację do poszukiwania pracy w związku z długotrwałym niepowodzeniem w jej poszukiwaniu, chcą powrócić na rynek pracy po długim okresie braku aktywności zawodowej.
4. Doskonalenie i podnoszenie jakości usługi poradnictwa zawodowego oraz szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba osób bezrobotnych uczestniczących w poradach zawodowych indywidualnych; → liczba osób bezrobotnych uczestniczących w poradach zawodowych grupowych; → liczba osób bezrobotnych korzystających z narzędzi do badania kompetencji zawodowych; → liczba osób bezrobotnych, którym udzielono informacji zawodowej indywidualnej lub grupowej; → liczba osób bezrobotnych uczestniczących w szkoleniach z zakresu aktywnego poszukiwania pracy; 	PUP/WUP

*Cel operacyjny:*1.2 *Umożliwienie osobom bezrobotnym nabywania doświadczenia zawodowego*

Zadania:

1. Właściwy dobór form wsparcia do sytuacji i potrzeb osób bezrobotnych.
2. Zapewnienie możliwości uzyskania indywidualnego wsparcia dla osób bezrobotnych znacznie oddalonych od rynku pracy (długotrwale bezrobotnych, nieposiadających doświadczenia zawodowego, nieposiadających kwalifikacji i umiejętności zawodowych).
3. Tworzenie stanowisk stażowych poprzez zawieranie umów z pracodawcami.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba zawartych umów o zorganizowanie stażu; → liczba utworzonych stanowisk stażowych; → liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy skierowanych na staż; 	PUP/pracodawcy, przedsiębiorcy

*Cel operacyjny:*1.3 *Pomoc osobom bezrobotnym w podejmowaniu zatrudnienia*

Zadania:

1. Doskonalenie i podnoszenie jakości usług pośrednictwa pracy.
2. Inicjowanie kontaktów osób bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami.
3. Aktywne pozyskiwanie ofert pracy poprzez ścisłą współpracę z pracodawcami.
4. Organizowanie giełd pracy.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba zgłoszonych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej; → liczba zorganizowanych giełd pracy; → liczba wydanych skierowań do pracy; → liczba osób bezrobotnych, które w wyniku skierowania urzędu podjęły zatrudnienie; 	PUP/pracodawcy/ przedsiębiorcy

Cel strategiczny 2. Rozwój i wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy.*Cel operacyjny:*2.1 *Pomoc w podejmowaniu samozatrudnienia*

Zadania:

1. Promocja przedsiębiorczości oraz popularyzacja wiedzy na temat prowadzenia działalności gospodarczej.
2. Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości pozyskania wsparcia finansowanego na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

3. Udzielanie pomocy finansowej osobom bezrobotnym i poszukującym pracy planującym rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba opracowanych i wydanych materiałów promocyjnych/broszur informacyjnych dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej/pozyskiwania środków finansowych na rozpoczęcie działalności; → liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy, którym przyznano jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej; 	PUP

Cel operacyjny:

2.2 Wsparcie pracodawców i przedsiębiorców w pozyskiwaniu pracowników.

Zadania:

1. Współpraca z pracodawcami i przedsiębiorcami w zakresie aktywnego pośrednictwa pracy.
2. Organizacja giełd pracy.
3. Wsparcie finansowe tworzenia miejsc pracy.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba zgłoszonych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej → liczba kandydatów skierowanych do pracodawców → liczba zorganizowanych giełd pracy → liczba umów zawartych z pracodawcami na tworzenie miejsc pracy → liczba stanowisk pracy utworzonych w ramach umów zawartych z pracodawcami → liczba osób bezrobotnych skierowanych na utworzone stanowiska pracy 	PUP

Cel strategiczny 3. Dostosowanie kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Cel operacyjny:

3.1 Monitorowanie zapotrzebowania na kwalifikacje na rynku pracy.

Zadania:

1. Opracowanie sprawozdań i analiz dotyczących sytuacji na lokalnym rynku pracy.
2. Prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie świeckim
3. Realizacja badań dotyczących zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na lokalnym rynku pracy.
4. Upowszechnianie sprawozdań, analiz oraz wyników zrealizowanych badań dotyczących zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na lokalnym rynku pracy.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba opracowanych sprawozdań i analiz dotyczących sytuacji na lokalnym rynku pracy; → liczba zrealizowanych badań dotyczących zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na lokalnym rynku pracy; → liczba upowszechnionych sprawozdań, analiz oraz wyników zrealizowanych badań dotyczących zapotrzebowania na kwalifikacje; i umiejętności na lokalnym rynku pracy; 	PUP/WUP

Cel operacyjny:

3.2 *Umożliwienie osobom bezrobotnych dostosowania posiadanych kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy.*

Zadania:

1. Opracowanie analiz dotyczących kierunków szkoleń dla osób bezrobotnych.
2. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla osób bezrobotnych.
3. Popularyzacja idei kształcenia ustawicznego wśród osób bezrobotnych.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba opracowanie analiz dotyczących kierunków szkoleń dla osób bezrobotnych; → liczba zorganizowanych szkoleń indywidualnych i grupowych; → liczba osób bezrobotnych, które ukończyły szkolenie; 	PUP

Cel operacyjny:

3.3 *Wsparcie kształcenia ustawicznego*

Zadania:

1. Popularyzacja idei kształcenia ustawicznego wśród pracowników i pracodawców
2. Finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego
3. Przygotowanie materiałów promujących kształcenie ustawiczne finansowane z KFS

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba umów zawartych w ramach KFS; → liczba osób objętych kształceniem ustawicznym finansowanym ze środków KFS; → liczba przygotowanych materiałów promocyjnych; 	PUP/WUP

Cel strategiczny 4. Współpraca z partnerami rynku pracy.*Cel operacyjny:***4.1 Współpraca z gminami w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym.****Zadania:**

1. Współpraca z gminami w zakresie organizowania robót publicznych.
2. Współpraca z gminami w zakresie organizowania prac społecznie użytecznych
3. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie kierowania do Prac Społecznie Użytecznych (PSU) osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Współpraca z gminami i ośrodkami pomocy społecznej w ramach realizacji Programu Aktywizacja i Integracja (PAI).

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba zawartych umów na organizację robót publicznych; → liczba stworzonych miejsc pracy w ramach robót publicznych; → liczba zawartych porozumień w sprawie organizacji PSU; → liczba stworzonych miejsc aktywizacji zawodowej w ramach PSU; → liczba zrealizowanych PAI; 	PUP/ gminy/ OPS

*Cel operacyjny:***4.2 Realizacja projektów partnerskich na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych.****Zadania:**

1. Nawiązywanie kontaktów i współpracy partnerskiej z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi statutowo zajmującymi się problematyką rynku pracy i aktywizacji zawodową osób bezrobotnych.
2. Pozyskiwanie środków na realizację projektów partnerskich.
3. Realizacja projektów partnerskich na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba zrealizowanych projektów/podjętych inicjatyw; 	PUP/ WUP/ OPS/ organizacje pozarządowe

*Cel operacyjny:***4.3 Wsparcie ekonomii społecznej.****Zadania:**

1. Poszerzanie i popularyzacja wiedzy na temat ekonomii społecznej.
2. Promowanie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej wśród osób bezrobotnych i partnerów społecznych.

3. Finansowe wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.
4. Współpraca z podmiotami ekonomii społecznej funkcjonującymi na terenie powiatu świeckiego.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba opracowanych/rozpowszechnionych broszur /informacji /folderów na temat ekonomii społecznej; → liczba pracowników, którzy wzięli udział w warsztatach, seminariach, sympozjach, konferencjach nt. ekonomii społecznej; → liczba form wsparcia przyznanych podmiotom ekonomii społecznej; 	PUP/ zarząd powiatu/ organizacje pozarządowe/ podmioty ekonomiczno- społeczne

Cel strategiczny 5. Podniesienie jakości usług realizowanych przez PUP w Świeciu.

Cel operacyjny:

5.1 *Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników PUP.*

Zadania:

1. Bieżąca ocena potrzeb szkoleniowych pracowników z punktu widzenia realizowanych zadań i zmieniających się regulacji prawnych.
2. Organizowanie szkoleń wewnętrznych oraz kierowanie pracowników na szkolenia zewnętrzne.
3. Podejmowanie przez pracowników aktywności w zakresie doskonalenia wiedzy i umiejętności – udział w warsztatach, seminariach, sympozjach, konferencjach.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba zorganizowanych szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych; → liczba pracowników biorących udział w szkoleniach; → liczba pracowników biorących udział w warsztatach, seminariach, sympozjach, konferencjach; 	PUP

Cel operacyjny:

5.2 *Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi teleinformatycznych w komunikacji z klientami i partnerami.*

Zadania:

1. Wykorzystanie Samorządowej Elektronicznej Platformy Informatycznej jako platformy wymiany informacji (PUP-Urzędy Gmin-OPS).
2. Przekazywanie pracodawcom i przedsiębiorcom informacji o działaniach realizowanych przez PUP za pomocą Newsletter.
3. Przekazywanie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy informacji o terminach obowiązkowych wizyt w PUP oraz o ofertach pracy i aktywizacji zawodowej za pomocą SMS.
4. Elektroniczna rejestracja osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

5. Umożliwienie klientom PUP elektronicznego składania wniosków.

Wskaźnik monitorowania zadania	Realizator/Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> → liczba zaświadczeń wydanych za pośrednictwem Samorządowej Elektronicznej Platformy Informatycznej; → liczba opracowanych i wysłanych Newsletter; → liczba SMS wysłanych do osób bezrobotnych i poszukujących pracy; → liczba elektronicznych rejestracji; → liczba wniosków złożonych z wykorzystaniem formularza internetowego dostępnego za pośrednictwem strony www.praca.gov.pl;	PUP

VI. Źródła finansowania

Zadania przewidziane w Programie Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2019-2021 będą finansowane z następujących źródeł:

- Fundusz Pracy (w tym środki dodatkowo pozyskane przez Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu z Rezerwy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej),
- środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki jednostek samorządu terytorialnego,
- środki pracodawców/partnerów.

VII. Monitoring programu

Działania monitorujące realizację celów Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2019-2021 prowadzone będą przez pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu pod nadzorem Kierownika Centrum Aktywizacji Zawodowej. Na podstawie informacji okresowych, corocznie sporządzane będzie sprawozdanie z realizacji Programu, które następnie przedstawione zostanie Radzie Powiatu Świeckiego.

Spis map, tabel i wykresów.

Mapa 1 Powiat świecki na tle województwa kujawsko – pomorskiego.....	4
Mapa 2 Powiat świecki w podziale na gminy.....	6
Mapa 3 Stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim (stan na dzień 31.12.2018 r.).....	25
Tabela 1 Saldo migracji zagranicznych w powiecie świeckim w latach 2013-2017.	13
Tabela 2 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie kujawsko-pomorskim wg powiatów w 2017 r.	17
Tabela 3 Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności oraz wybranych form prawnych w pow. świeckim w 2017 r.	19
Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej w powiecie świeckim w 2017 r. wg wielkości zatrudnienia.	21
Tabela 5 Zarejestrowani bezrobotni wg gmin powiatu świeckiego w latach 2017-2018.....	23
Tabela 6 Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP Świeciu w 2018 r.	26
Tabela 7 Wybrane usługi rynku pracy realizowane przez PUP Świeciu w latach 2016-2018 r.	32
Tabela 8 Aktywizacja osób bezrobotnych w latach 2016-2018.....	33
Tabela 9 Wydatkowanie środków FP i EFS będących w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu w latach 2016-2018.....	33
Wykres 1 Powierzchnia powiatów województwa kujawsko – pomorskiego.....	5
Wykres 2 Udział powierzchni gmin w powiecie świeckim.	7
Wykres 3 Liczba ludności w powiecie świeckim w latach 2013-2017.	8
Wykres 4 Liczba ludności w województwie kujawsko – pomorskim w latach 2013 – 2017.	8
Wykres 5 Prognoza ludności województwa kujawsko – pomorskiego.	9
Wykres 6 Zmiana liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu świeckiego w latach 2013-2017.	10
Wykres 7 Liczba ludności Powiatu Świeckiego w poszczególnych gminach w 2017 r.	10
Wykres 8 Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2013-2017.	11
Wykres 9 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu świeckiego w latach 2013-2017.....	12
Wykres 10 Saldo migracji na 1000 ludności w latach 2013-2017.	13
Wykres 11 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności powiatu świeckiego (stan na dzień 31.12.2017 r.).	14
Wykres 12 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności poszczególnych gmin powiatu świeckiego (stan na dzień 31.12.2017 r.)	15
Wykres 13 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim, powiecie świeckim oraz poszczególnych gminach powiatu świeckiego.	16
Wykres 14 Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie świeckim w latach 2013-2017.	18
Wykres 15 Pomioty gospodarki w rejestrze regon w 2017 r. z w poszczególnych gminach powiatu świeckiego.	18
Wykres 16 Podmioty gospodarki narowiej na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w powiecie świeckim w roku 2017.	19
Wykres 17 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w powiecie świeckim wg wybranych sekcji PKD w 2017 r.	20
Wykres 18 liczba osób pracujących w powiecie świeckim w latach 2013-2017.	21
Wykres 19 liczba osób pracujących w poszczególnych gminach powiatu świeckiego w 2017 r.	22
Wykres 20 liczba osób pracujących w powiecie świeckim wg sektorów zatrudnienia w latach 2013-2017.	22
Wykres 21 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Świeciu w latach 2013-2018.	24
Wykres 22 Stopa bezrobocia w latach 2013-2018 wg stanu na dzień 31 grudnia każdego roku.	25
Wykres 23 udział kobiet w łącznej liczbie bezrobotnych (%) w latach 2013-2018.	27
Wykres 24 Bezrobotni do 25 roku życia oraz powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (%) w latach 2013-2018.	27
Wykres 25 Osoby niepełnosprawne w ogólnej liczbie bezrobotnych (%) w latach 2013-2018.	28
Wykres 26 Osoby długotrwale bezrobotnych, bez doświadczenia zawodowego oraz bez kwalifikacji zawodowych w łącznej liczbie bezrobotnych (%) w latach 2013-2018.	29
Wykres 27 Bezrobotni wg poziomu wykształcenia w latach 2013-2018.	29
Wykres 28 Bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy (%) w latach 2013-2018.....	30